

FINANSMINISTERIET

Ekonomisk översikt

Vinter 2017

Finansministeriets publikationer – 42b/2017

Ekonomiska utsikter

Finansministeriets publikationer 42b/2017

Ekonomisk översikt

Vinter 2017

*Suomi
Finland*
100

Finansministeriet

ISBN tryckt.: 978-952-251-919-1

ISBN PDF: 978-952-251-920-7

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2017

Presentationsblad

Utgivare	Finansministeriet	19.12.2017	
Författare	Ekonomiska avdelningen		
Publikationens titel	Ekonomisk översikt, vinter 2017		
Publikationsseriens namn och nummer	Finansministeriets publikationer 42b/2017		
Tema	Ekonomiska utsikter		
ISBN tryckt	978-952-251-919-1	ISSN tryckt	1459-3394
ISBN PDF	978-952-251-920-7	ISSN PDF	1797-9714
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-920-7		
Sidantal	66	Språk	Svenska
Nyckelord	Offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling		
Referat	<p>Efter ett fartfyllt år avtar den ekonomiska tillväxten i Finland under prognosperioden till ungefär 2 %. Under de närmaste åren stöds ekonomin av såväl utrikeshandel som av inhemsk efterfrågan.</p> <p>År 2017 förutspås Finlands BNP växa med 3,1 %. Den privata konsumtionen fortsätter att öka stödd av förbättringarna i sysselsättningen. Bostadsbyggandet fortsätter livligt och det har genomförts rikligt med produktionsmässiga investeringar. Den snabba återhämtningen inom exporten beror framför allt på tillväxten inom världshandeln och den positiva ekonomiska utvecklingen i flertalet av Finlands viktigaste exportländer. År 2018 försvagas den ekonomiska tillväxten och uppgår till 2,4 %. Exporten ökar och drivs av efterfrågan. Finland mister inte längre marknadsandelar. Nettoexporten stöder tillväxten under hela prognosperioden. Sysselsättningen börjar öka snabbare år 2018 med en takt av ungefär 1 %.</p> <p>Åren 2018 och 2019 accelererar löneförhöjningarna. Arbetskostnaderna per enhet stiger, dock måttfullare än hos konkurrenterna, och konkurrenskraften i den finländska produktionen stärks ytterligare.</p> <p>Den offentliga sektorns skuld i förhållande till BNP började minska 2016. Den snabba tillväxten i bruttonationalprodukten minskar skuldkvoten som år 2019 förväntas sjunka till under 60 %. Allteftersom den ekonomiska tillväxten avtar och ökningen av åldersbundna utgifter fortsätter, finns det risk för att skuldkvoten börjar stiga igen under nästa årtionde. År 2019 ökar BNP med 1,9 %.</p>		
Förläggare	Finansministeriet		
Tryckort och år	Lönberg Print & Promo, 2017		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

FÖRORD

I översikten presenteras prognosen av den ekonomiska utvecklingen under 2017–2019. Prognosen och utvecklingskalkylen i översikten har utarbetats av ekonomiska avdelningen på ett oberoende sätt och utifrån lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012).

Granskningen i översikten bygger på preliminära uppgifter om nationalräkenskaperna för 2016 som Statistikcentralen gett ut i juli 2017 samt annan offentlig statistik som stått till buds före den 14 december 2017.

Helsingfors, december 2017

Finansministeriets ekonomiska avdelning

Mikko Spolander

Avdelningschef, överdirektör

Jukka Railavo

Finansråd,

Makroprognoser

Prognosgruppen för den
reala ekonomin

Marja Paavonen

Finansråd,

Fiskala prognoser

Prognosgruppen för den
offentliga ekonomin

Källa för informationen om den faktiska utvecklingen: Statistikcentralen, om inget annat nämns

SYMBOLERNA SOM ANVÄNTS I TABELLERNA

-	Ingenting att informera om
0	Storheten mindre än hälften av enheten som använts
..	
.	Ingen information har erhållits
**	Prognos
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Internationella Valutafonden
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet
FM	Finansministeriet

Varje siffra i tabellen har avrundats skilt.

Innehåll

Förord	5
Sammandrag	9
1 Ekonomiska utsikter	19
1.1 1.1. Global ekonomi	19
1.2 Utrikeshandeln	24
1.2.1 Export och import	25
1.2.2 Priser och bytesbalans	26
1.3 Inhemsk efterfråg	28
1.3.1 Privatkonsumtion	28
1.3.2 Offentlig konsumtion	31
1.3.3 Privata investeringar	32
1.3.4 Offentliga investeringar	35
1.4 Inhemsk produktion	35
1.4.1 BNP	35
1.4.2 Förädling	38
1.4.3 Tjänster	41
1.5 Arbetskraft	46
1.6 Inkomster, kostnader och priser	48
1.6.1 Löner	48
1.6.2 Konsumentpriser	50
2 Offentlig ekonomi	19
2.1 Samtliga offentliga samfund.....	53
2.2 Statsförvaltningen	56
2.3 Lokalförvaltning	59
2.4 Socialskyddfonder	62
Ramarna:	
Alternativkalkyl över anpassning med finanspolitiska regler.....	15
Mysteriet med byggandets produktivitet.....	42

Sammandrag

Ekonomiska konjunkturutsikter för 2017–2019

Efter ett fartfyllt år avtar den ekonomiska tillväxten i Finland under prognosperioden till ungefär 2 %. Under de närmaste åren stöds ekonomin av såväl utrikeshandeln som den inhemska efterfrågan. Exporttillväxten stabiliseras till en nivå som råder inom världshandeln och effekten av nettoexporten på den ekonomiska tillväxten minskar. Hushållens konsumtionsefterfrågan begränsas av den långsammare ökningen av hushållens disponibla realinkomster. Privata investeringar växer också långsammare, men för första gången på länge överstiger de 19 % i förhållande till BNP.

Åren 2018 och 2019 accelererar löneförhöjningarna. Arbetskostnaderna per enhet stiger, dock måttfullare än hos konkurrenterna, vilket leder till att konkurrenskraften i den finländska produktionen stärks ytterligare. Produktiviteten ökar snabbare än på flera år. Den gynnsamma konjunkturen ökar sysselsättningen och minskar arbetslösheten. Sysselsättningsgraden närmar sig 71 % 2019.

Underskottet i de offentliga finanserna minskar och skuldsättningen bromsas upp. Den finländska ekonomin blir emellertid inte kvitt underskottet under konjunkturuppgången.

Stark drivkraft i världsekonomin

Världsekonomin växer på bred front. De ekonomiska utsikterna har stärkts särskilt inom euroområdet. I takt med den snabbare ekonomiska tillväxten har också världshandeln återhämtat sig och är nu klart snabbare än den globala BNP-tillväxten. Förhållandet mellan tillväxten i världshandeln och den globala BNP-tillväxten är större än under de senaste åren år men mindre än under det förra decenniet.

Världshandeln fokuserar mer än tidigare på investeringsvaror, vilket beror på de förbättrade utsikterna för de centrala ekonomierna.

I euroområdet fortsätter den starka tillväxten. Förtroendet är stort och investeringarna har återhämtat sig och är nu nära den nivå som rådde före finanskrisen. Sysselsättningsläget är bra, men liksom i Förenta staterna är löneutvecklingen i de flesta länder alltför måttfull. Detta återspeglas i en anspråkslös ökning av köpkraften och dämpade inflationsförväntningar. Trots detta har konsumenterna i ett flertal länder positiva förväntningar på den ekonomiska utvecklingen.

Den ekonomiska konjunkturuppgången fortsätter under de kommande åren

År 2017 förutspås Finlands BNP växa med 3,1 %. Den privata konsumtionen fortsätter att öka stödd av förbättringarna i sysselsättningen. Bostadsbyggandet fortsätter livligt och det har genomförts rikligt med produktionsmässiga investeringar. Den snabba återhämtningen inom exporten beror framför allt på tillväxten inom världshandeln och den positiva ekonomiska utvecklingen i de flesta av Finlands viktigaste exportländer.

Arbetslöshetsgraden sjönk mycket långsamt i början av året men har äntligen vänt klart mot nedgång. Sysselsättningsgraden har förbättrats tack vare den klart snabbare ekonomiska tillväxten, även om arbetsproduktiviteten också har ökat betydligt. Inflationen förblir låg även om den accelererar mot slutet av året till följd av de stigande energipriserna.

År 2018 avtar den ekonomiska tillväxten och är 2,4 %. De positiva tecknen på fortsatt konjunkturuppgång som sågs i höstas har stärkts ytterligare. Dessa är bland annat ökningen av nya ordrar inom industrin och den fortsatt starka byggverksamheten i tillväxtcentrumen. Det förefaller som att företagen nu lider mindre av den ringa efterfrågan som i flera år begränsat produktionsmöjligheterna. Finlands näringslivs konjunkturförfrågningar indikerar att den positiva konjunkturfasen kommer att fortsätta.

Den efterfrågedrivna exportökningen är fortsatt stark år 2018, men dock långsammare än under innevarande år. Finland mister inte längre marknadsandelar. Företagens förbättrade kostnadskonkurrenskraft ger alltför stöd åt den gynnsamma exportutvecklingen. Exporten består även framöver huvudsakligen av varuexport.

Nettoexporten stöder tillväxten under hela prognosperioden, även om importen av produktionsfaktorer ökar. Förutom efterfrågan på produktionsfaktorer ökar importen också av den inhemska investerings- och konsumtionsefterfrågan.

År 2018 kommer både den höjda inkomstnivån och den förbättrade sysselsättningen att öka den privata konsumtionen. Ökningen av hushållens disponibla realinkomster bromsas dock upp av den snabbare inflationen, vilket dämpar ökningen i den privata konsumtionen.

Alla investeringstyper ökar, även investeringar i forsknings- och utvecklingsverksamhet. Den snabbare ekonomiska tillväxten i Finland, den livligare exporten, de låga räntorna och den positiva internationella utvecklingen är betydande bakgrundsfaktorer för en fortsatt tillväxt inom privata investeringar. Tillväxten inom bostadsbyggandet är fortsatt rask.

Förutsättningarna för en fortsatt ökning av sysselsättningen år 2018 är goda. Antalet lediga arbetsplatser är mycket stort och den relativt snabba fortsatta BNP-ökningen under prognosperioden upprätthåller efterfrågan på arbetskraft. Sysselsättningen börjar öka snabbare 2018 med en takt av ungefär 1 %.

År 2018 stiger priserna på bred front i olika nyttighetsgrupper, men de stigande priserna på tjänster kommer även i fortsättningen att ha den största effekten på den totala inflationen. Under prognosperioden förväntas inflationen också påskyndas av det måttfullt stigande oljepriset, den allt starkare amerikanska dollarn och räntenivån, som uppvisar en låg nivå men stigande nivå. Skatteförhöjningar ökar inflationen med upp till 0,4 procentenheter.

År 2018 stiger inkomstnivån med 2 % under antagandet att de kommande löneavgörandena är i linje med den nivå som industrin har stakat ut. Till följd av lokala avtal och företags-specifika poster väntas löneglidningarna stanna på en nivå som är lägre än genomsnittet.

År 2019 ökar BNP med 1,9 %. Den avtagande tillväxten beror i hög utsträckning på den privata konsumtionsefterfrågan: ökningen i hushållens disponibla inkomster blir långsammare än under 2018. Den snabbare inflationen bromsar upp tillväxten i de disponibla realinkomsterna även om tillväxten stöds av den förbättrade sysselsättningen.

Ökningen i privata investeringar är fortsatt god eftersom bland annat de planerade storprojekten inom skogsindustrin ökar produktionsinvesteringarna. Sysselsättningen fortsätter att stiga, dock något långsammare än tidigare. Ökningen av konsumentpriserna stabiliseras till 1,5 % år 2019.

Den ekonomiska tillväxten undanröjer inte underskottet i de offentliga finanserna

Den gynnsamma konjunkturen förbättrar den offentliga ekonomin. Konjunkturuppgången ökar skatteinkomsterna, vilket stärker såväl statsekonomin som kommunekonomin. Uppgångsfasen undanröjer emellertid inte den strukturella obalansen i den offentliga ekonomin. Trots den snabba ekonomiska tillväxten räcker den offentliga ekonomins inkomster inte till för att täcka utgifterna.

Särskilt statsekonomin uppvisar alltså ett betydande underskott. Utgifterna överstiger inkomsterna även inom lokalförvaltningen. Socialskyddsfonderna har en längre tid redovisat klara överskott, men ökningen av de utgifter som relaterar till den åldrande befolkningen har gjort att överskottet minskat kraftigt under detta decennium. Eftersom pensionsutgifterna ökar snabbt, krymper även överskottet i socialskyddsfonderna allt mer.

Den offentliga sektorns skuld i förhållande till BNP började minska år 2016. Den snabba tillväxten i bruttonationalprodukten minskar skuldkvoten och 2019 väntas den sjunka till strax under 60 %. Skuldkvoten hotar att stiga igen under nästa årtionde då den ekonomiska tillväxten avtar och ökningen av åldersbundna utgifter fortsätter.

Risker i den ekonomiska utvecklingen

När det gäller världsekonomin är riskerna alltså i viss mån negativa. Penningpolitiken, som är inriktad på kvantitativa lättnader, har ökat likviditeten på finansmarknaden och de höga tillgångspriserna i kombination med hög skuldsättning väcker oro. Att räntenivån väntas stiga är en faktor som ökar belastningen på skuldförvaltningen. Banksystemets risktolerans har förbättrats i Europa men i enskilda medlemsländer finns det fortfarande riskkoncentrationer som är bekymmersamma med tanke på ländernas bärkraft.

Den mest betydande positiva risken är att ekonomin växer snabbare i industriländerna, framför allt i Europa, och särskilt ifall omstruktureringar som stöder tillväxten fortsätter.

I den inhemska ekonomin är riskerna i balans. Hushållens konsumtion kan öka snabbare än prognoserna ifall sysselsättningen bjuder på positiva överraskningar och ifall hushållens förtroende är fortsatt högt. Å andra sidan, ifall hushållens förtroende minskar av en eller annan orsak och hushållen börjar spara, eller ifall efterfrågan stöter på kapacitetsbrist, kostnaderna stiger och inflationen börjar accelerera snabbare, kan hushållens konsumtion bli mindre än prognoserna. När det gäller investeringar hänför sig osäkerheten till en eventuell fördröjning i de planerade storprojekten. Värdeökningen från exporten förknippas också med en positiv risk, ifall exporten av tjänster med högt inhemskt mervärde utvecklas bättre än prognoserna.

Tabell 1. Centrala prognostal

	2016	2014	2015	2016	2017***	2018***	2019***
	mrd euro	procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	216	-0,6	-0,0	1,9	3,1	2,4	1,9
Import	79	-1,3	3,2	4,2	3,5	3,5	3,6
Totalutbud	295	-0,8	0,9	2,5	3,2	2,7	2,4
Export	77	-2,7	0,8	1,0	6,8	4,5	4,5
Konsumtion	171	0,4	1,1	1,6	1,3	1,3	0,9
privat	119	0,8	1,7	1,8	1,8	1,6	1,3
offentlig	52	-0,5	-0,0	1,2	0,1	0,6	0,1
Investeringar	46	-2,6	0,7	7,2	5,6	4,1	4,1
privat	38	-3,4	2,2	7,9	6,8	4,4	4,7
offentlig	9	0,9	-5,2	3,9	0,8	2,7	0,9
Totalefterfrågan	295	-0,8	1,1	2,1	3,0	2,5	2,2
inhemsk efterfrågan	218	-0,1	1,2	2,5	1,7	1,7	1,3

Tabell 2. Andra centrala prognostal

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
BNP, mrd euro	205	210	216	225	234	243
Tjänster, volymförändring, %	-0,4	0,2	1,3	3,0	2,1	1,5
Industri, volymförändring, %	-0,2	-1,6	1,1	4,6	2,7	3,2
Arbetets produktivitet, förändring, %	0,1	0,1	1,2	2,6	1,4	1,4
Sysselsatta, förändring, %	-0,4	-0,4	0,4	0,7	1,0	0,6
Sysselsättningsgrad, %	68,3	68,1	68,7	69,4	70,3	70,7
Arbetslöshetsgrad, %	8,7	9,3	8,9	8,6	8,1	7,7
Konsumentprisindex, förändring, %	1,0	-0,2	0,4	0,8	1,4	1,5
Förtjänstnivåindex, förändring, %	1,4	1,4	0,9	0,2	2,0	2,0
Bytesbalans, mrd euro	-2,6	-2,1	-3,0	-2,8	-3,0	-3,1
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,3	-1,0	-1,4	-1,2	-1,3	-1,3
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	0,2	-0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,0
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	1,5	0,7	0,4	0,5	0,9	1,4
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	58,1	56,9	55,8	53,9	52,8	52,0
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	43,9	44,0	44,1	43,1	42,1	41,9
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-3,2	-2,7	-1,8	-1,2	-1,3	-0,8
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-3,8	-3,0	-2,7	-2,3	-2,1	-1,4
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	60,2	63,6	63,1	61,1	60,2	59,2
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	46,3	47,6	47,5	47,1	46,7	46,0

ALTERNATIVKALKYL ÖVER ANPASSNING MED FINANSPOLITISKA REGLER

Skulden hos den finländska offentliga ekonomin i förhållande till BNP har till följd av den snabba tillväxten börjat sjunka. Trots det goda konjunkturläget förutspås den offentliga ekonomin uppvisa underskott under de kommande åren. Skuldkvoten fortsätter emellertid att minska eftersom den offentliga skulden växer långsammare än BNP.

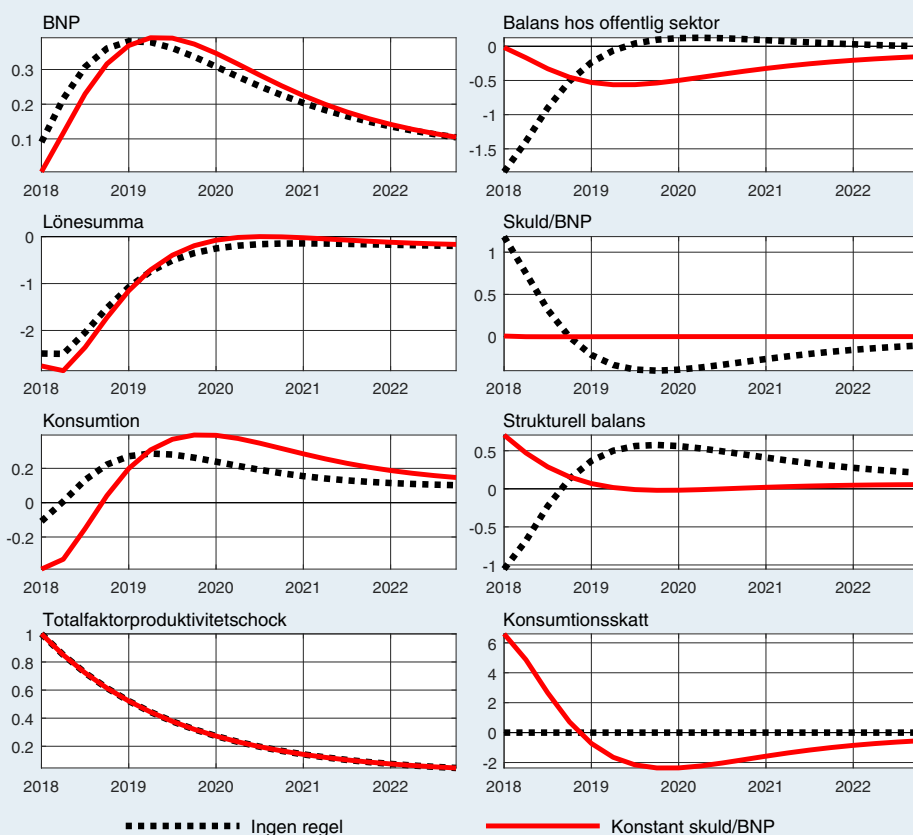
Den offentliga ekonomin kan också granskas med hjälp av den strukturella balansen, som beaktar avståndet mellan den ekonomiska tillväxten och den potentiella produktionsökningen samt strukturella faktorer som försämrar den offentliga ekonomin. Exempelvis försvagar en ökning av de åldersbundna pensions-, vård- och omsorgsutgifterna för sin del det strukturella underskottet även om inga nya beslut som ökar utgifterna fattas. Enligt en bedömning som finansministeriet publicerade i september 2017 har den strukturella balansen stärkts på senare år bl.a. tack vare anpassningsåtgärderna, men den väntas bli sämre igen under de närmaste åren allteftersom produktionsgapet sluts och de åldersbundna utgifterna fortsätter öka. När man granskar det strukturella underskottet bör man emellertid märka att det råder stor osäkerhet kring mätningen av det: uppskattningen av storleken på produktionsgapet har en stor betydelse vid beräkningen av det strukturella underskottet.

Med hjälp av finanspolitiska regler kan man sträva efter att trygga stabiliteten i den offentliga ekonomin. Finland har förbundit sig till EU:s gemensamma finanspolitiska regler. För det första är ett mål i EU-fördraget att den offentliga skuldkvoten ska hållas under 60 % (och underskottet under 3 %) i förhållande till BNP. I stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del har dessutom ett s.k. medelfristigt mål (Medium-Term Objective, MTO) satts upp för det strukturella underskottet. Det medelfristiga målet för det strukturella underskottet i Finland är för närvarande 0,5 % i förhållande till BNP, dvs. det strukturella underskottet kan enligt målet vara högst en halv procent i förhållande till BNP.

I denna ruta granskas kalkyler som gjorts med FM:s ekonomiska avdelnings makromodell (Kooma-modellen) med hjälp av olika finanspolitiska regler. Granskningsperioden börjar vid ingången till 2018 och fortsätter till 2022. Resultaten har rapporterats som avvikelser till ekonomins jämviktsspår, som till exempel kan vara FM:s ekonomiska avdelnings uppskattning av den ekonomiska utvecklingen som presenteras i denna publikation. Vid granskningen tillämpas följande regler för skötseln av den offentliga ekonomin (i) den offentliga skulden ska hållas konstant kring 60 % i förhållande till BNP (ii) det strukturella saldot ska hållas i balans och (iii) den offentliga skulden ska hållas konstant, dvs. ny skuld ska inte upptas eller betalas jämfört med utgångsläget. Såsom framgår av kalkylen påverkar olika regler ekonomin på olika sätt. I kalkylen granskas funktionen av reglerna i olika situationer då ekonomin utsätts för oväntade chocker.

I kalkylen stärker en 1 % positiv chock i totalfaktorproduktiviteten (TFP) den ekonomiska tillväxten i och med att den effektiviserar produktionen. Förändringarna inom tekniken minskar arbetet till en början eftersom den förhöjda produktiviteten tillfälligt minskar utnyttjandet av kapaciteten hos produktionsfaktorerna, vilket kommer till uttryck i ett negativt produktionsgap. Av denna orsak minskar konsumtionen för de likviditetsbegränsade hushållen. Den offentliga ekonomin vänder mot ett underskott särskilt till på grund av de krympande skatterna på förvärvsinkomst. Till följd av den stärkta ekonomiska tillväxten och de låga priserna kommer en betydande del av hushållen att öka sin konsumtion och nya investeringar kommer att göras. Ökningen av efterfrågan stärker småningom också den offentliga ekonomin eftersom skatteinkomsterna ökar.

I den första kalkylen får den ovan beskrivna TFP-chocken påverka ekonomin utan finanspolitiska regler (se figur 1, "svart bruten linje").

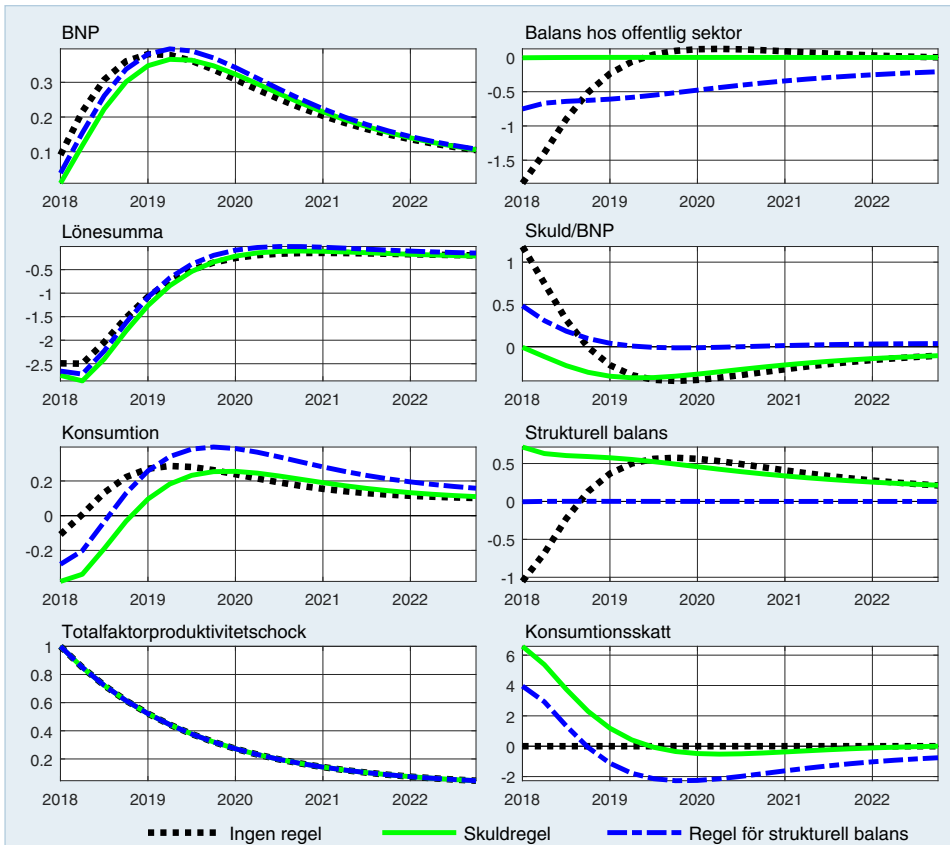

I samma figur visas de ekonomiska effekterna av en sådan chock vid tillämpning av en finanspolitisk regel där den offentliga skulden i förhållande till BNP är oföränderlig genom tiden (se figur 1, "röd bruten linje"). I kalkylen är skuldkvoten 60 % i förhållande till BNP. Regeln fungerar vid skatteförändringar så att konsumtionsbeskattningen skärps (lindras) när skuldkvoten utsätts för höjningstryck (sänkningstryck). Konsumtionskatten stiger i kalkylen till följd av att den offentliga sektorn på grund av TFP-chocken uppvisar ett underskott i förhållande till jämviktsspåret. Behovet av att höja beskattningen är emellertid rätt kortvarigt eftersom skuldkvoten minskar och beskattningen till och med kan sänkas för att skuldkvoten ska hållas vid 60 % i förhållande till BNP. En höjning av konsumtionskatten minskar konsumtionen och denna effekt förmedlas bland annat till produktionen. Löntagare kan med hjälp av löneelasticitet kompensera en liten del av den förändring i köpkraften som beror på finanspolitiken, och därför kommer lönesumman att försämrans (stärkas) när konsumtionskatten stiger (sjunker).

Om man tillämpar regeln där skuldkvoten är konstant i förhållande till BNP uppvisar den offentliga ekonomin ett underskott i förhållande till jämviktsspåret under hela granskningsperioden, eftersom ekonomin på grund av TFP-chocken växer snabbare än jämviktsspåret. Den strukturella balansen¹ är genast det första året något mer positiv än jämviktsspåret eftersom det produktionsgap som orsakats av TFP-chocken inte ännu har slutits. För att skulden ska hållas konstant i förhållande till BNP måste konsumtionskatten vara cirka 3 % högre det första året och därefter cirka 1–2 % lägre än i jämviktsspåret.

I den andra kalkylen visas effekterna av TFP-chocken när vid tillämpning av regeln som håller skuldbeloppet konstant ("sammanhängande grön linje") samt regeln som håller den strukturella balansen på jämviktsspåret ("blå bruten linje"). I modellen har den strukturella balansen definierats så att saldoto för de offentliga finanserna anpassas till det vid tidpunkten rådande produktionsgapet. I modellen definieras produktionsgapet med hjälp av utnyttjandegraden för kapitalet samt sysselsättningsläget. Tanken med regeln som håller det strukturella saldoto konstant är att stärka saldoto i den offentliga ekonomin vid högkonjunktur och försämrans det vid lågkonjunktur.

¹ I den här rutan har den strukturella balansen definierats enligt en enklare metod jämfört med finansministeriets övriga kalkyler, där det har definierats enligt en produktionsfunktionsmodell som EU-kommissionen tagit fram i samarbete med medlemsländerna.

Av kalkylen framgår att regeln som håller skulden konstant höjer skatterna under det första året mer (cirka 4 %) än regeln för den strukturella balansen (cirka 2 %) i förhållande till jämviktsspåret. Det beror på att den först nämnda regeln (skuldregeln) förbjuder upptagandet av ny skuld, varvid skuldkvoten sjunker i förhållande till jämviktsspåret om ekonomin växer snabbare än jämviktsspåret. I detta fall ökar produktionen och hushållens konsumtion mindre än utan regeln. Å andra sidan, om man tillämpar regeln för den strukturella balansen ökar ekonomin och konsumtionen något mer än vid tillämpning av skuldregeln, eftersom konsumtionskatten blir lägre. Skuldens förhållande till BNP ökar till en början på grund av det negativa produktionsgapet. Vid tillämpning av regeln för den strukturella balansen uppvisar den offentliga ekonomin ett underskott under hela granskningsperioden.

Regeln där den strukturella balansen hålls konstant leder per definition, oberoende av konjunkturläge, till en neutral finanspolitik mätt enligt förändringen i det strukturella saldot. Däremot leder regeln som håller skuldkvoten konstant till en klar procyklisk finanspolitik. Regeln som håller skulden konstant leder i fallet med den valda typen av chock till en situation där produktion ständigt är något mindre jämfört med regeln som balanserar det strukturella saldot, eftersom ingen ny skuld upptas.

Ekonomiska utsikter

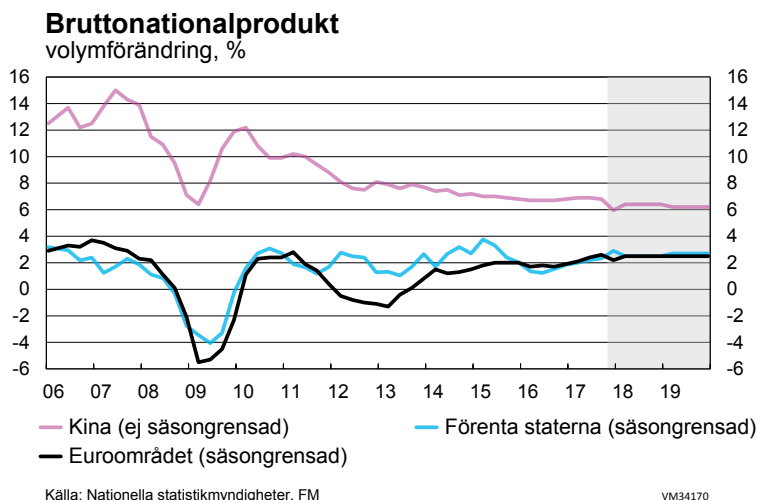
1.1 Global ekonomi

Fortsatt positiv drivkraft inom världsekonomin

De positiva utsikterna för världsekonomin har stärkts i år. Den ekonomiska utvecklingen har varit bättre än väntat, särskilt i Europa. Världsekonomin växer på bred front. Både exporten och den inhemska efterfrågan har återhämtats sig i många ekonomier. Arbetslösheten har sjunkit men den anspråkslösa löneutvecklingen har tillsvidare inte påskyndat inflationen.

Den ekonomiska tillväxten i Förenta staterna har varit fortsatt snabb under årets senare hälft och prognosindikatorerna visar att tillväxten fortsätter. Särskilt de nya ordererna för industrin går starkt framåt, men när det gäller nya exportorder är förväntningarna måttfullare. Inflationsutsikterna är alltså återhållsamma. Den långsamma ökningen i produktiviteten och överutbudet på arbetskraft har bedömts vara orsakerna till den anspråkslösa, nominella löneutvecklingen. Skattereformen, som är under beredning, skulle ha en betydande försämring av saldot i de offentliga finanserna som följd.

I euroområdet fortsätter den starka tillväxten, förtroendet är stort och investeringarna har återhämtat sig och är nu nära den nivå som rådde före krisen. Sysselsättningsläget är bra, men liksom i Förenta staterna är löneutvecklingen i de flesta länder alltså måttfull, vilket återspeglas i en anspråkslös ökning av köpkraften och dämpade inflationsförväntningar. Trots detta har konsumenterna i ett flertal länder positiva förväntningar på den ekonomiska utvecklingen.

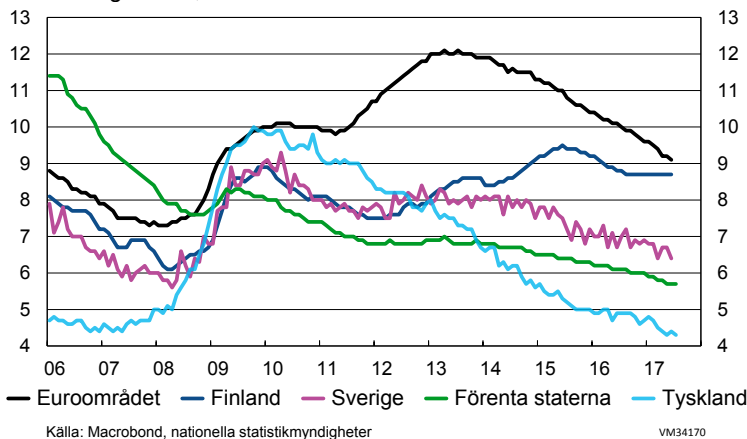
I Tyskland är den ekonomiska tillväxten snabbare än den potentiella tillväxten, vilket återspeglas i en ökad spänning på arbetsmarknaden och en snabbare löneutveckling jämfört med andra länder. Också i Frankrike har den ekonomiska tillväxten tagit fart under året och prognosindikatorerna tyder på att utvecklingen accelererar. I Frankrike är konsumenternas förtroende emellertid klenare än i det övriga euroområdet. Landets regering strävar efter att öka sysselsättningen och främja den potentiella ekonomiska tillväxten genom arbetsmarknads- och skattereformer. Den ekonomiska tillväxten i Italien har återhämtat sig efter en lång period av anspråkslös utveckling. Landets industri har positivare förväntningar på framtiden än servicesektorn. Problemerkrediter kastar skugga över lönsamheten på den italienska banksektorn och parlamentsvalen som hålls nästa vår väcker oro om riktningen på den ekonomiska politiken.

När det gäller Storbritannien är Brexit en osäkerhetsfaktor som fördunklar de ekonomiska utsikterna. Att pundet blivit svagare i förhållande till de övriga huvudvalutorna har påskyndat inflationen och i november höjde centralbanken styrräntan trots den svaga tillväxten. Den ekonomiska tillväxten är stark i Norden, men den överhettade bostadsmarknaden väcker oro, särskilt i Sverige.

De ekonomiska utsikterna i Japan är goda och landet återhämtar sig sakta men säkert efter en utdragen recession. Löneutvecklingen och de positiva förväntningarna stöder den privata konsumtionen. Inflationsutvecklingen är emellertid alltjämt svag och ingen förändring kan skönjas i den tillväxtfrämjande penningpolitiken. Höjningen av konsumtionskatten, som planeras till hösten 2019, stärker den offentliga ekonomin men dämpar utsikterna för den privata konsumtionen.

Arbetslöshetsgrad

säsongrensad, %

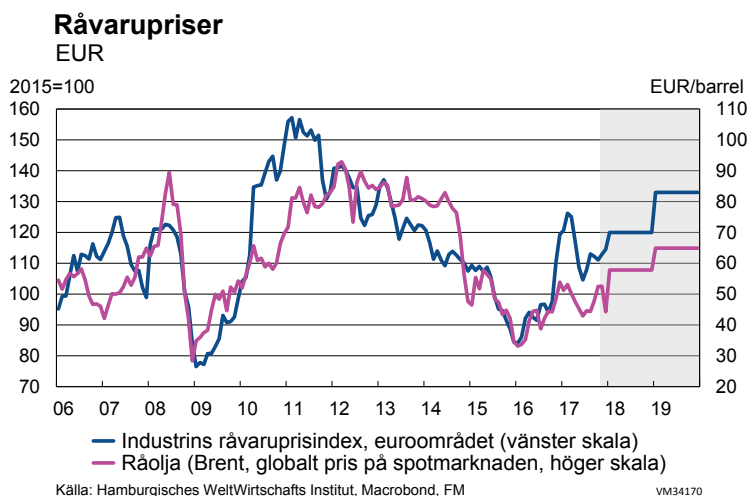

Den snabba ekonomiska tillväxten i Kina i början av 2017 stöddes framför allt av servicesektorn. Ökningen i de privata investeringarna håller på att bli långsammare, men den privata konsumtionen ökar stadigt. Den privata skuldsättningen ökar främst av att hushållen blir mer skuldsatta. Utsikterna på längre sikt om att den ekonomiska tillväxten i Kina blir långsammare och i stället för export fokuserar på konsumtion är oförändrade.

Den ryska ekonomin är alltjämt rätt så beroende av produktionen av olja och naturgas och av priserna för dessa. I dessa branscher har den ekonomiska aktiviteten varit anspråkslös innevarande år. Det stigande oljepriset har emellertid främjat den ekonomiska aktiviteten under de senaste månaderna. Den ekonomiska tillväxten i Ryssland har varit snabb i år, men på längre sikt överskuggas utsikterna av den ensidiga produktionsstrukturen och de strukturella problemen bl.a. på arbetsmarknaden.

I Indien bromsades den ekonomiska tillväxten upp tillfälligt 2016 på grund av sedelreformen och ibrukttagandet av varu- och serviceskatten. Från och med 2018 väntas den ekonomiska tillväxten återgå till den tidigare takten. Utbredd fattigdom, en enorm inofficiell arbetsmarknad och svåra miljöproblem i storstäderna är exempel på utmaningar i Indien.

I Brasilien har utsikterna förbättrats efter en rekordartat djup recession. Omstruktureringarna väntas förbättra landets tillväxtpotential, vilket skulle ha bra effekter även för de andra ekonomierna i Latinamerika. Det svåra politiska läget i Sydafrika minskar förtroendet och bromsar därigenom upp återhämtningen inom ekonomin.

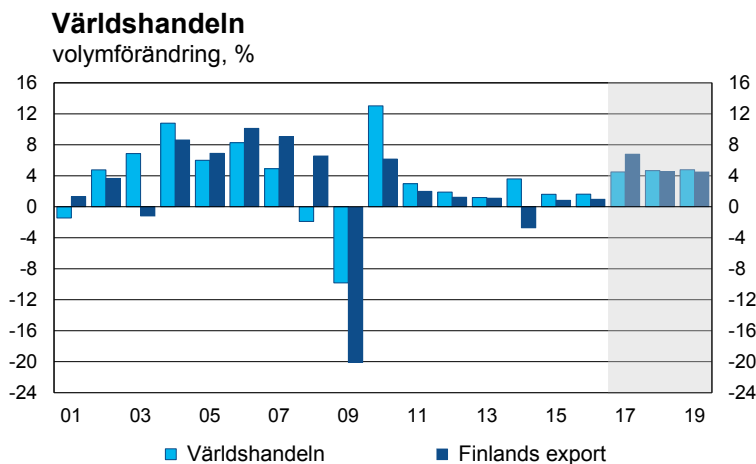

Priserna på energiprodukter och råvaror har stigit i takt med den ekonomiska utvecklingen. Priset på råolja upprätthålls av de centrala producentländernas beslut om att begränsa produktionen till slutet av 2018.

Under de närmaste åren kommer de centrala marknadsräntorna att stiga alltefter som den ekonomiska tillväxten accelererar och penningpolitiken steg för steg normaliseras. Denna utveckling dämpas emellertid av de svaga utsikterna för botteninflationen. Räntorna på statliga lån är låga jämfört med nivån för några år sedan och de väntas stiga mycket långsamt under de närmaste åren.

Tillväxten inom världshandeln snabbare än man räknade med tidigare

I slutet av 2016 uppvisade världshandeln en mycket snabb tillväxt, främst driven av tillväxtländerna. Våren 2017 avmattades tillväxten i Asien, men prognosindikatorerna antyder en stark tillväxt i slutet av 2017. Världshandeln fokuserar mer än tidigare på investeringsvaror, vilket beror på de förbättrade utsikterna för de centrala ekonomierna. Förhållandet mellan världshandelns tillväxt och den totala produktionens tillväxt är större än på senare år men mindre än under det förra decenniet.

Källa: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Statistikcentralen, FM

VM34170

Riskerna fortfarande övervägande negativa

Riskerna i anslutning till den ovan beskrivna utvecklingen är alltjämt större på den negativa sidan. De geopolitiska spänningarna har inte tillspetsats nämnvärt, och förväntningarna på protektionismens effekter för världsekonomin har konkretiserats så att de närmast berör frihandelszonen i Nordamerika. Trots detta förknippas världsekonomin alltjämt med omfattande risker. Penningpolitiken, som är inriktad på kvantitativa lättnader, har ökat likviditeten i världsekonomin och de höga tillgångspriserna i kombination med hög skuldsättning väcker oro kring den kommande utvecklingen. Att räntenivån väntas stiga är en faktor som ökar belastningen på skuldförvaltningen.

Den gynnsamma ekonomiska utvecklingen i euroområdet kan leda till att behovet av omstruktureringar som ökar den ekonomiska tillväxtpotentialen upplevs som mindre. De ekonomiska utsikterna överskuggas emellertid av utmaningarna på längre sikt, såsom den åldrande befolkningen och den anspråkslösa utvecklingen av produktiviteten.

Den största risken på den positiva sidan torde vara att den ekonomiska risken är snabbare i industriländerna, särskilt i Europa. Denna risk får mer vikt av möjligheten att de med tanke på tillväxten gynnsamma strukturella reformerna fortsätter. Tillväxten inom världshandeln kan också vara snabbare än väntat, om levnadsstandarden i tillväxtländerna och därigenom konsumtionsefterfrågan ökar snabbare än prognoserna.

Tabell 3. Bruttonationalprodukt

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	procentuell volymförändring					
Världen (PPP)	3,2	3,3	3,2	3,7	3,8	3,8
Euroområdet	1,0	2,2	1,8	2,3	2,5	2,5
EU	1,4	1,6	1,7	2,2	2,3	2,2
Tyskland	1,6	1,5	1,9	2,3	2,5	2,5
Frankrike	0,2	1,2	1,2	1,8	2,1	2,2
Sverige	2,0	3,9	3,3	3,2	3,0	2,9
Storbritannien	2,9	2,2	1,8	1,4	1,3	1,2
Förenta staterna	2,4	2,6	1,5	2,4	2,5	2,7
Japan	-0,1	1,1	1,0	1,4	1,2	1,1
Kina	7,3	6,9	6,7	6,6	6,4	6,2
Ryssland	0,6	-3,7	-0,2	1,5	1,4	1,4

Källa: Eurostat, nationella statistikmyndigheter, IMF, FM

Tabell 4. Utgångsantaganden

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
Världshandelns tillväxt, %	2,8	2,0	1,6	4,5	4,7	4,8
EUR/USD	1,30	1,10	1,10	1,14	1,10	1,02
Industrins råvarupriser, EO, € (2015=100)	112,6	100,1	96,3	114,6	120,3	133,0
Råolja (Brent), €/barrel	76,4	48,6	41,0	48,0	57,8	64,9
3 mån. Euribor, %	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	0,0
Statens obligationer (10 år), %	1,5	0,7	0,4	0,6	0,9	1,4
Exportens marknadsandel (2000=100) ¹	91,2	90,2	89,9	91,9	91,7	91,5
Importpriser, %	-1,6	-4,0	-1,9	4,1	2,9	2,8

¹ Ökningen av exporten jämfört med tillväxten inom världshandeln

Källa: Nationella statistikmyndigheter, CPB, HWWI, Reuters, FM

1.2 Utrikeshandel

Finlands utrikeshandel har vänt mot en kraftig tillväxt 2017. Både exporten och importen har ökat mer än väntat. I år har utrikeshandeln påverkats framför allt av tillväxten inom världshandeln och den positiva ekonomiska utvecklingen i de flesta av Finlands viktigaste exportländer.

1.2.1 Export och import

I år har Finlands export klart ökat tillväxttakten. Såväl varu- som tjänsteexporten ökade snabbt under de tre första kvartalen av 2017. Att världshandeln vuxit snabbare jämfört med de senaste åren är en orsak till den snabba exporttillväxten. Efterfrågan har återhämtat sig på de för Finland viktigaste exportmarknaderna. I början av året ökade varuexporten till euroområdet, men också handeln med Ryssland visar tecknen på återhämtning och Kinas andel av den finländska exporten ökar i en jämn takt. Samtliga produktgrupper som av tradition varit viktiga för exporten, såsom produkter från pappers-, maskin- och metall samt kemiindustrin, uppvisade tillväxt 2017.

Varuexportens volym ökade med hela 9,1 % under årets tre första kvartal jämfört med motsvarande period föregående år. Enligt tullstatistiken redovisas en ökning för alla huvudklasser inom exporten. Enligt uppgifter som i detta skede finns tillhanda uppvisade även exporten av tjänster en stark tillväxt under de tre första kvartalen – 8,6 % jämfört med ett år tillbaka. Av hela exporten utgör tjänsterna en knapp tredjedel och denna andel väntas vara oförändrad på kort sikt. Inalles ökade exportvolymen med inemot 8,8 %.

Enligt uppgifterna i de räkenskaper som publicerades i juli ökade exporten med 4,4 % 2016, och denna ökning har fortsatt 2017. Enligt tullstatistiken har varuimporten mätt enligt volymindexet ökat med närmare 8 % under perioden januari-september. De ökande investeringarna och importen av mellanprodukter som behövs för exportindustrin sätter fart på varuimporten nu och framöver. Liksom när det gäller exporten är tillväxten bredbasig även inom varuimporten. Särskilt mellanprodukter och industriprodukter bidrog till den volymmässiga ökningen av varuimporten.

Tabell 5. Utrikeshandeln

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	procentuell volymförändring					
Export av varor och tjänster	-2,7	0,8	1,0	6,8	4,5	4,5
Import av varor och tjänster	-1,3	3,2	4,2	3,5	3,5	3,6
	procentuell prisförändring					
Export av varor och tjänster	-0,4	-0,6	-0,7	2,8	1,7	1,9
Import av varor och tjänster	-1,6	-4,0	-1,9	4,1	2,9	2,8

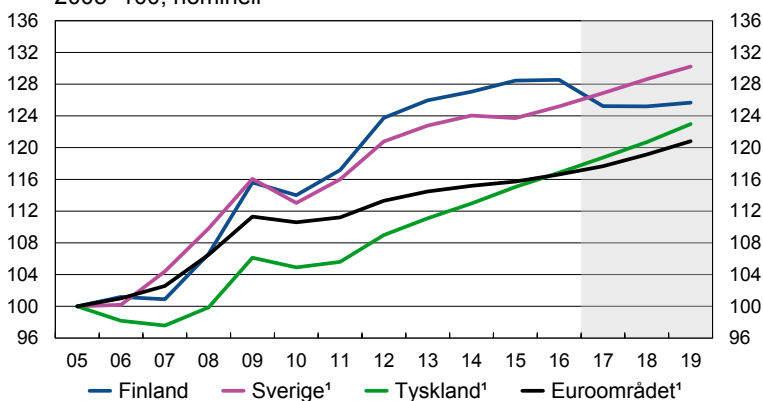
1.2.2 Priser och bytesbalans

År 2016 sjönk såväl importpriserna som exportpriserna, men bytesbalansen förbättrades, eftersom nedgången var större hos importpriserna. Bakom de sänkta priserna jämfört med året innan låg framför allt priserna på olja och råvaror. Under de tre första kvartalen av 2017 har importpriserna stigit avsevärt jämfört med nivån året innan. Det beror framför allt på prisförändringarna för olja och råvaror. Oljan och råvarorna höjer importpriserna under prognosperioden, men priserna stiger i en måttfullare takt under de kommande åren. Den starkare dollarkursen kan å sin sida höja importpriserna mot slutet av prognosperioden. Importens värde ökar alltså till följd av både den ökade importvolymen och de stigande priserna under hela prognosperioden.

Förändringarna i import- och exportpriserna påverkas delvis av samma faktorer, eftersom både import- och exportpriserna stiger under prognosperioden exempelvis i och med att energipriserna stiger. I sin helhet är förändringarna i exportpriserna emellertid mindre än förändringarna i importpriserna. Under prognosperioden försämras alltså bytesbalansen, eftersom importpriserna stiger snabbare än exportpriserna. Utvecklingen av arbetsenhetskostnaderna som påverkar exportförutsättningarna är måttfull, trots att lönerna höjs 2018 och 2019.

Arbetsenhetskostnader

2005=100, nominell

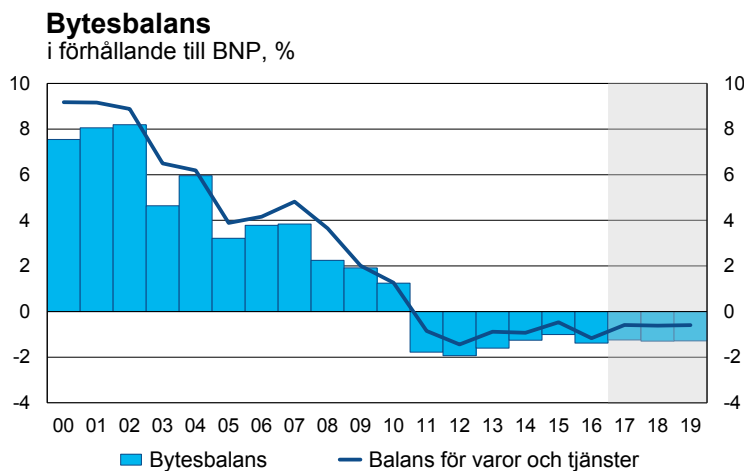
¹ Europeiska kommissionens prognos

Källa: Europeiska kommissionen, Statistikcentralen, FM

VM34170

Den goda tillväxten inom världshandeln skapar under prognosperioden bättre utsikter för den finländska exporten, även om tillväxten i världshandeln främst drivs av handel i tillväxtländerna. Finland förlorar emellertid inga fler marknadsandelar. Driven av efterfrågan fortsätter exporten att öka rejält 2018 och 2019 – om än långsammare än innevarande år, eftersom utgångsnivån är relativt hög. Andelen export av varor och tjänster förutspås vara oförändrad, så exporten består även framöver i huvudsak av varuexport. Det innebär att även importen av produktionsfaktorer ökar. Förutom efterfrågan på produktionsfaktorer ökas importen också av den inhemska investerings- och konsumtionsefterfrågan.

Tack vare den starka exporten förbättras handelsbalansen 2017 något jämfört med året innan, men handelsbalansen för tjänster uppvisar ett klart underskott. Trots att exporten ökar kraftigare än tidigare uppvisar bytesbalansen ett underskott under prognosperioden, eftersom också importen ökar. Underskottet i bytesbalansen påverkas framför allt av underskottet i tjänstebalansen och i de sekundära inkomsterna samt på att importpriserna stiger mer än exportpriserna.

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

De negativa riskerna med anknytning till prognosen gäller i huvudsak världsmarknadens utveckling och därigenom även utvecklingen av exportefterfrågan. På senare tid har de eventuella riskerna med anknytning till protektionism emellertid i huvudsak koncentrerats till den nordamerikanska marknaden. Däremot kan Finlands exportutsikter förbättras av den ekonomiska utvecklingen i de utvecklade ekonomierna och i synnerhet i euroområdet, som är gynnsammare än väntat. Positiva risker i prognosen hänger å sin sida också samman med utvecklingen av den geografiska fördelningen av exporten. Andelen export från Finland till Kina har ökat på senare tid. Finlands export, som för närvarande främst går till utvecklade ekonomier, kan få draghjälp av tillväxtekonomiernas utveckling. Värdeökningen från exporten förknippas också med en positiv risk, ifall exporten av tjänster med högt inhemskt mervärde utvecklas bättre än prognoserna.

Tabell 6. Bytesbalansen

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	md euro					
Balans för varor och tjänster	-1,9	-1,0	-2,5	-1,1	-1,3	-1,4
Faktorinkomster och transfereringar, netto	-1,3	-2,0	-0,9	-1,7	-1,7	-1,7
Bytesbalans	-2,6	-2,1	-3,0	-2,8	-3,0	-3,1
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,3	-1,0	-1,4	-1,2	-1,3	-1,3

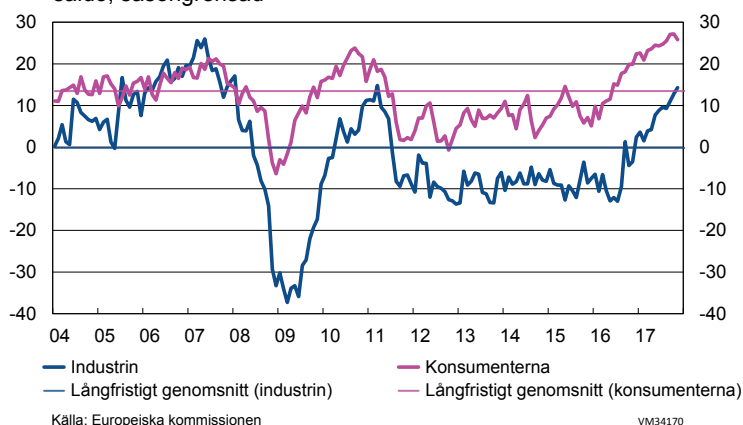
1.3 Inhemsk efterfrågan

1.3.1 Privatkonsumtion

Ökningen i konsumtionen fortsätter i långsammare takt

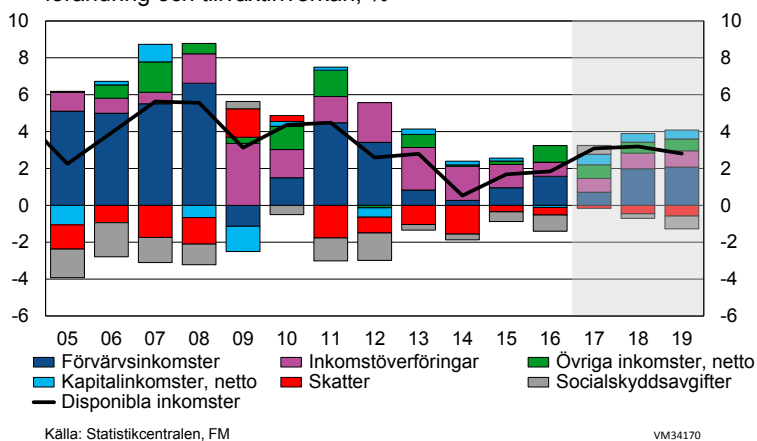
Den privata konsumtionen fortsätter att öka stadigt. År 2017 stöds ökningen av hushållens disponibla inkomster av den förbättrade sysselsättningen och skattelättnaderna. De disponibla realinkomsterna ökar med mer än två procent, eftersom inflationen endast tilltar något trots de stigande energipriserna. Enligt konsumentbarometern har förtroendet för en positiv utveckling av ekonomin stärkts klart det senaste året och den privata konsumtionen fortsätter att öka de närmaste åren tack vare hushållens förtroende.

Förtroende hos industrin och konsumenterna saldo, säsongrensad

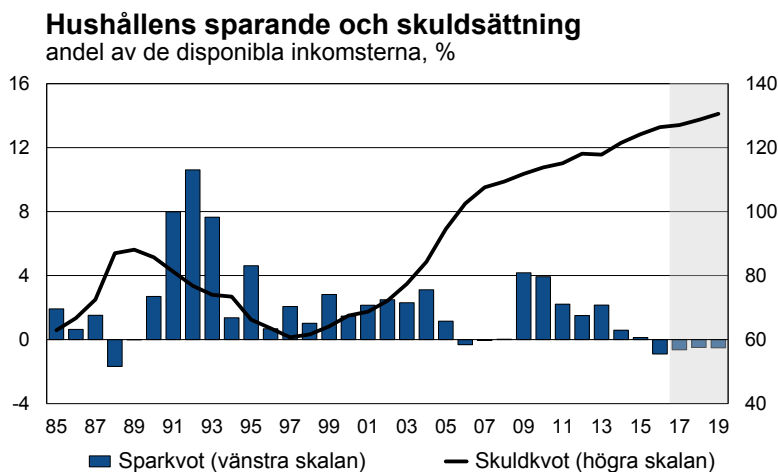
År 2018 kommer både den höjda inkomstnivån och den förbättrade sysselsättningen att öka den privata konsumtionen, vilket leder till att ökningen av lönesumman tilltar tre procent. Ökningen av hushållens disponibla inkomster är till och med snabbare än 2017. De sociala transfereringarna ökar alltjämt eftersom pensionernas andel utgör nästan hälften av transfereringarna. Reellt bromsas emellertid ökningen av hushållens disponibla inkomster upp när inflationen tilltar, vilket dämpar ökningen i den privata konsumtionen.

Hushållens disponibla nominella inkomster förändring och tillväxtinverkan, %

År 2019 fortsätter lönesumman att öka i och med att inkomstnivån och sysselsättningen förbättras, men ökningen är långsammare än 2018. Ökningen av realinkomsterna bromsas upp när inflationen tilltar, vilket leder till att den privata konsumtionen ökar ännu långsammare.

Hushållens sparkvot har sjunkit nästan oavbrutet sedan 2010 och stannade 2016 på -0,9 procent. Den minskade sparkvoten märks också i hushållens skuldsättning. År 2016 steg skuldsättningsgraden till över 126 procent i förhållande till hushållens disponibla inkomster. Trots att konsumtionen ökar långsammare förblir hushållens sparkvot negativ under prognosperioden. Den låga räntenivån och den goda tillgången till lånade pengar har ökat skuldtagningen. Den sedan länge rådande låga räntenivån och amorteringsfria perioder för lån har påskyndat skuldsättningen bland hushållen.

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Riskerna med anknytning till den privata konsumtionen är i balans. Hushållens konsumtion kan öka mer än väntat, om hushållens förtroende förbättras och utsikterna för en korrigerad sparkvot inte realiserar. Hushållens köpkraft kan å sin sida också utvecklas sämre än väntat, om sysselsättningen inte förbättras på väntat sätt eller inflationen tilltar ytterligare.

1.3.2 Offentlig konsumtion

Den offentliga konsumtionens andel av BNP minskar under prognosperioden, eftersom de offentliga konsumtionsutgifterna ökar mer måttfullt än värdet av BNP. De största posterna inom den offentliga konsumtionen utgörs av personalkostnader samt köpta varor och tjänster. I synnerhet konkurrenskraftsavtalet och anpassningsåtgärderna minskar den offentliga konsumtionen.

Cirka två tredjedelar av den offentliga konsumtionen består av lokalförvaltningens konsumtion, en knapp tredjedel av statens och resten av socialskyddsfondernas konsumtion. Statens andel av konsumtionen har minskat i stadig takt från 31 procent i början av millenniet till 27 procent, medan kommunernas andel har ökat från 62 procent till nästan 66 procent. Socialskyddsfondernas andel har varierat något, men stannade på cirka sju procent under granskningsperioden.

Tabell 7. Konsumtion

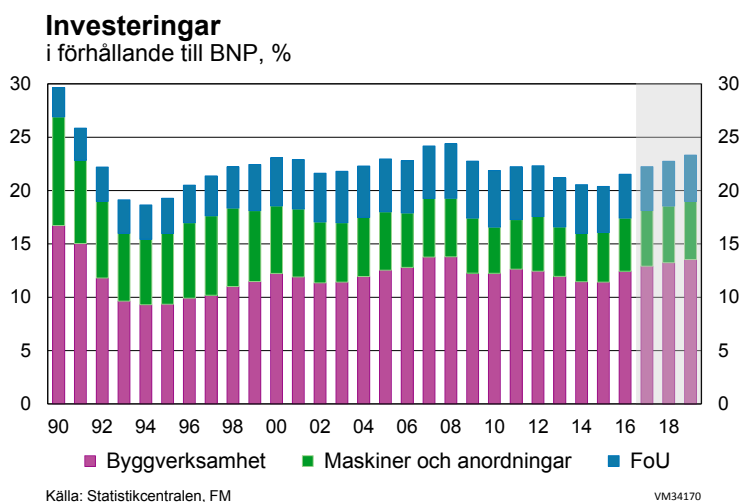
	2016 andel, %	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	Procentuell volymförändring						
Privat konsumtion	100,0	0,8	1,7	1,8	1,8	1,6	1,3
Hushåll	95,3	0,6	1,9	1,9	1,9	1,6	1,3
Varaktiga konsumtionsvaror	8,1	1,9	2,8	5,8	4,6	2,9	2,1
Halvvaraktiga konsumtionsvaror	7,9	0,3	0,9	2,4	1,6	1,5	0,9
Dagliga varor	25,7	-0,2	0,7	0,6	1,1	1,2	1,1
Tjänster	52,7	0,4	1,3	1,7	1,9	1,6	1,3
Icke vinstsyftande samfund	4,7	3,8	-2,0	1,0	0,5	0,5	0,5
Offentlig konsumtion	100,0	-0,5	0,0	1,2	0,1	0,6	0,1
Totalt		0,4	1,1	1,6	1,3	1,3	0,9
Offentliga samfunds individuella konsumtionsutgifter		-0,5	0,9	0,2	-0,1	0,8	0,4
Individuella konsumtionsutgifter, totalt		0,4	1,5	1,5	2,4	1,2	1,1
Hushållens disponibla inkomster		0,5	1,7	1,8	3,1	3,2	2,8
Priset på privat konsumtion		1,3	0,3	0,9	0,9	1,4	1,5
Hushållens disponibla realinkomster		-0,8	1,4	0,9	2,1	1,8	1,3
		procent					
Konsumtionens andel i bruttonationalprodukten (till löpande priser)		80,0	79,7	79,2	77,3	76,4	75,6
Hushållens sparkvot		0,6	0,1	-0,9	-0,6	-0,5	-0,5
Hushållens skuldkvot ¹⁾		121,5	124,2	126,4	127,0	128,7	130,6

¹⁾ Hushållens skulder i slutet av året i förhållande till deras disponibla inkomst.

1.3.3 Privata investeringar

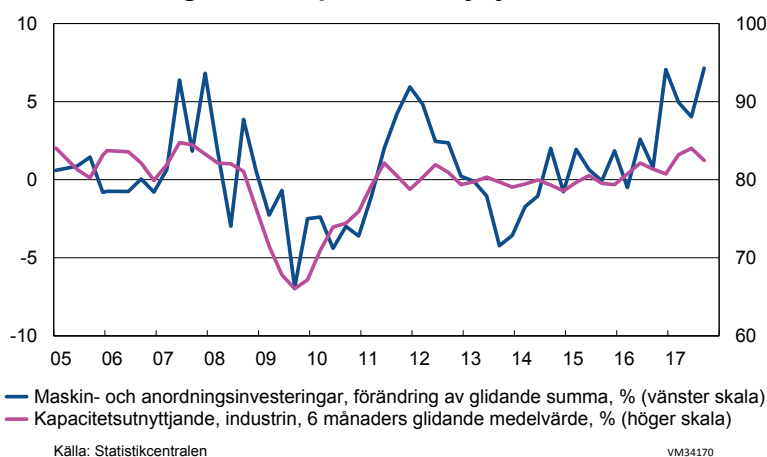
Allt bättre utsikter

År 2016 fick investeringarna igång den ekonomiska tillväxten i Finland. År 2017 har de privata investeringarna fortsatt att utvecklas kraftigt och samtliga investeringstyper, inklusive forskning och utveckling, ökar ytterligare. Den stärkta ekonomiska tillväxten i Finland, den livligare exporten och de låga räntorna har varit betydande bakgrundsfaktorer för tillväxten inom de privata investeringarna. De privata investeringarna väntas fortsätta att öka under 2018–2019, stärkta av den positiva internationella ekonomiska utvecklingen. Under prognosperioden ökar de privata investeringarna med i snitt fem procent per år. De privata investeringarna överstiger för första gången sedan en längre tid 19 procent i förhållande till BNP.

Till följd av konkurrenskraftsavtalet har företagens verksamhetsöverskott börjat öka snabbare, vilket underlättar finansieringen av investeringarna. Inom EU har investeringarna återgått till nära de nivåer som rådde före finanskrisen, vilket ökar efterfrågan på investeringsprodukter som tillverkas i Finland. Exporttillväxten ökar investeringarna framför allt inom industrin, som investerar i maskiner, anläggningar och transportmedel samt immateriellt kapital.

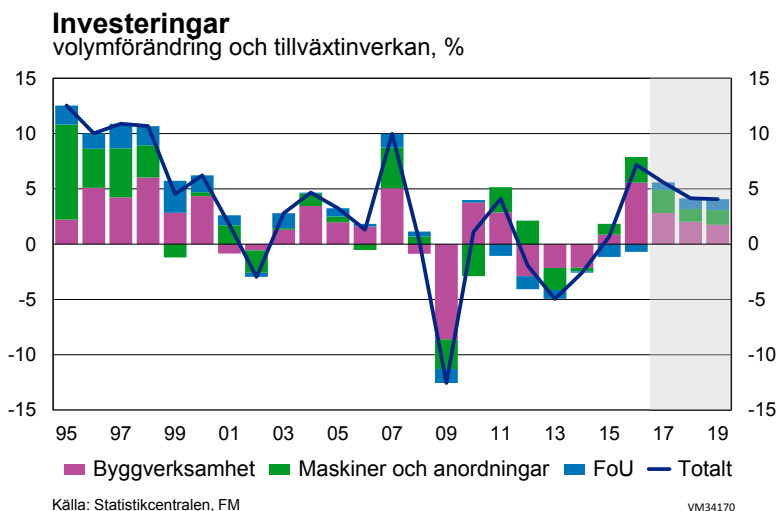
Investeringar och kapacitetsutnyttjande

År 2017 har det gjorts många investeringar särskilt i byggprojekt samt maskiner, anläggningar och transportmedel. Konjunkturläget för bostadsbyggandet fortsätter livligt. De nya byggbestämmelserna som träder i kraft i början av 2018 beräknas dessutom öka antalet ansökningar och beviljade tillstånd i slutet av 2017 samt i motsvarande mån antalet nya byggstartar 2018. I övriga husbyggnadsinvesteringar har ökningen varit jämnare och tillväxttakten avtar så småningom. Utsikterna för de närmaste åren är fortfarande goda. Nya investerare, bland annat internationella sådana, har dykt upp på bostads- och fastighetsmarknaden, vilket har ökat antalet byggprojekt. Även allt fler hushåll planerar bostadsköp. Reparationsbyggande förväntas fortsätta att utvecklas i stadig takt med cirka två procent per år under prognosperioden.

Den statsstödda bostadsproduktionen är på hög nivå i förhållande till konjunkturläget. Bostadsbyggnadsinvesteringarnas priser har stigit under de tre första kvartalen med 3,4 procent sedan året innan, medan byggnadskostnadsindexet under samma tid har stigit endast 0,4 procent. Detta visar att konjunkturläget stramas åt.

Det finns flera planerade storprojekt inom industrin och i prognosen har antagits att något av dem startar 2019. Detta antagande höjer prognosen för annat husbyggnande, bostadsbyggnande samt maskin- och anläggningsinvesteringar. Anläggningsarbeten bedöms öka ytterligare de närmaste åren med en årlig takt på cirka 2–2,5 procent. Man investerar också mer än tidigare år i forsknings- och utvecklingsverksamhet. Enligt prognosen kommer dessa investeringar att öka med cirka fem procent de närmaste åren. I slutet av prognosperioden väntas forsknings- och utvecklingsinvesteringarna uppgå till drygt fyra procent i förhållande till BNP.

Tabell 8. Realinvesteringar enligt kapitalvarutyp

	2016 andel, %	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
		Procentuell volymförändring					
Husbyggande	47,7	-5,4	2,1	9,9	5,5	3,7	3,2
Bostäder	28,6	-6,5	2,0	10,5	5,3	4,7	1,3
Övriga hus	19,1	-3,7	2,3	9,0	5,7	2,2	6,1
Anläggningsverksamhet	10,1	4,1	-0,9	10,2	2,1	2,5	2,2
Maskiner och apparater	23,2	-1,6	4,4	10,1	9,0	4,9	5,7
FoU-investeringar*	19,1	-0,5	-5,2	-3,3	3,6	5,2	5,3
Totalt	100,0	-2,6	0,7	7,2	5,6	4,1	4,1
Privata	81,6	-3,4	2,2	7,9	6,7	4,5	4,7
Offentliga	18,4	0,9	-5,2	3,9	0,8	2,7	0,9
		Procent					
Investeringarnas andel av BNP (till löpande priser)							
Realinvesteringar		20,6	20,4	21,5	22,2	22,7	23,3
Privata		16,4	16,5	17,6	18,3	18,8	19,4
Offentliga		4,2	3,9	4,0	3,9	3,9	3,9

* Innehåller odlade tillgångar och produkter som skyddas av immateriell äganderätt

1.3.4 Offentliga investeringar

De offentliga investeringarnas BNP-andel ligger kvar nära medeltalet på lång sikt, trots att de offentliga investeringarna väntas öka något de närmaste åren. De största posterna inom de offentliga investeringarna är investeringar i mark- och vattenbyggnad (30 %), övriga byggnadsinvesteringar (30 %) samt forsknings- och utvecklingsinvesteringar (25 %). De offentliga investeringarna håller en hög nivå bland annat tack vare det livliga byggandet av sjukhus, satsningarna på spetsprojekt och iståndsättandet av farleder samt utvecklingen av landskapens ICT-system.

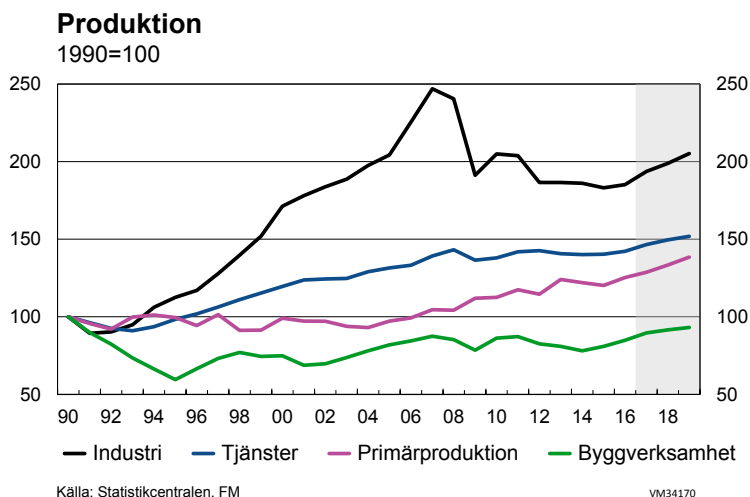
Drygt hälften av de offentliga investeringarna består av lokalförvaltningens och knappt hälften av statens investeringar. Socialskyddsfondernas andel är mycket liten. Statens andel av investeringarna har minskat från 53 procent i början av milleniet till 45 procent lokalförvaltningens andel har på motsvarande sätt ökat från 47 procent till cirka 55 procent.

1.4 Inhemsk produktion

1.4.1 BNP

Starkaste ekonomiska tillväxten på ett halvt årtionde

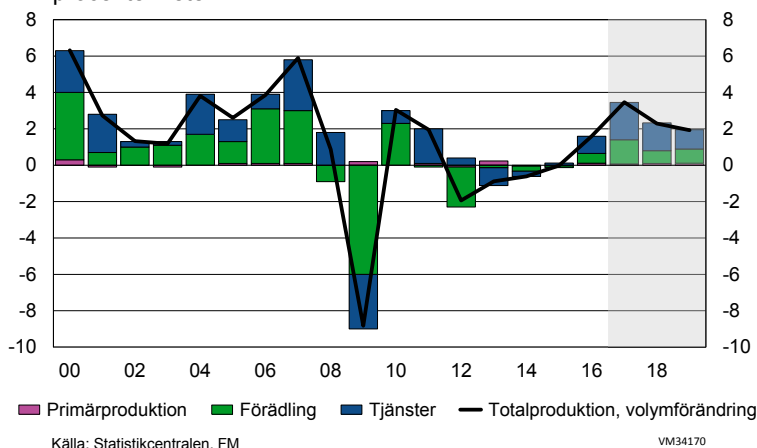
I början av året var värdeökningen i hela ekonomin knappt fyra procent. Den ekonomiska tillväxten grundade sig på en produktionsökning i flera branscher. Tack vare den förbättrade inhemska och internationella efterfrågan var den sammantagna värdeökningen för alla huvudbranscher större än föregående år. Starkast var tillväxten inom industrin och byggnadsbranschen, i synnerhet inom teknologiindustrin, vars produktion ökade med mer än sju procent. Tjänste- och primärproduktionen ökade också kraftigt, med drygt tre procent. Finansierings- och försäkringsverksamhetens värde ökade med mer än tio procent. Andra branscher med stark tillväxt var tjänsterna för affärlivet, som drevs av efterfrågan på planeringstjänster, samt trafiken med sin livliga efterfrågan på logistiktjänster. I många branscher är värdeökningen fortfarande lägre än den nivå som rådde före finanskrisen, men kemiindustrin, fastighetsbranschen och tjänsterna för affärlivet hör till de mest betydande undantagen.

De positiva tecknen på fortsatt konjunkturuppgång som sågs i höstas har stärkts ytterligare. Dessa är bland annat ökningen av nya ordrar, tillväxten inom den privata tjänsteproduktionen och den fortsatta starka byggverksamheten i tillväxtcentrumen. Det förefaller som att företagen nu lider mindre av den ringa efterfrågan som i flera år begränsat produktionsmöjligheterna. Så sent som för ett år sedan uppgav vart tredje eller fjärde företag inom industri-, byggnads- eller servicebranschen att bristen på efterfrågan bromsar upp produktionstillväxten. I en enkät som genomfördes under hösten rapporterade endast vart fjärde företag en otillräcklig efterfrågan på mellan- eller slutprodukter. Särskilt inom fastighetstjänster, informations- och kommunikationstjänster, byggnadsbranschen samt teknologiindustrin är det nu vanligare att bristen på yrkesskicklig arbetskraft snarare än efterfrågan begränsar tillväxtmöjligheterna. Inom industrin har också den otillräckliga kapaciteten blivit ett större hinder för tillväxten om man jämför med läget ett år tillbaka, särskilt inom textil- och klädindustrin samt skogsindustrin. Därför är det naturligt att skogsindustriföretagen har meddelat att de kommer att investera i utvidgningar.

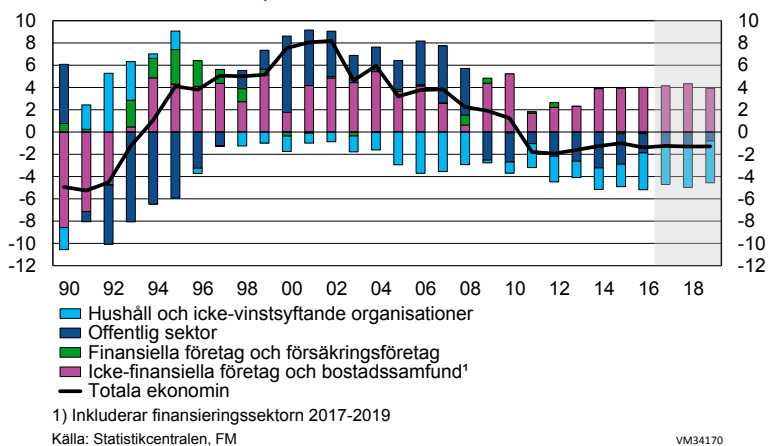
Totalproduktionens tillväxtkontributioner

procentenheter

Trots hindren för produktionstillväxt har värdeökningen inom hela ekonomin tagit fart. Industrins växande orderingång till följd av den starka internationella efterfrågan, flertalet påbörjade privata och offentliga byggprojekt som fortskrider samt ökningen i tjänsteproduktionen har bidragit till tillväxten. Även om den snabba tillväxtfasen som konstaterades i början av året förefaller vara förbi, indikerar Finlands näringslivs konjunkturförfrågningar att den positiva fasen fortsätter åtminstone in på nästa år. De antaganden om en snabbare tillväxt inom världshandeln och världsekonomin som prognosen grundar sig på stöder dessutom sådan industriproduktion som är inriktad på export och därmed indirekt även produktionen av tjänster för affärslivet. En stärkt import till Europa, som är Finlands viktigaste handelsområde, främjar finska industrigrenar som tillverkar investerings- och mellanprodukter. Tack vare den breda tillväxtbasen och en mycket stark början av året kommer värdeökningen hos hela ekonomin att vara ungefär 3,5 procent i år. Tillväxttakten planas ut 2018 och 2019, men den totala produktionen ökar alltså med cirka två procent per år.

Nettokreditgivning enligt sektor i förhållande till BNP, %

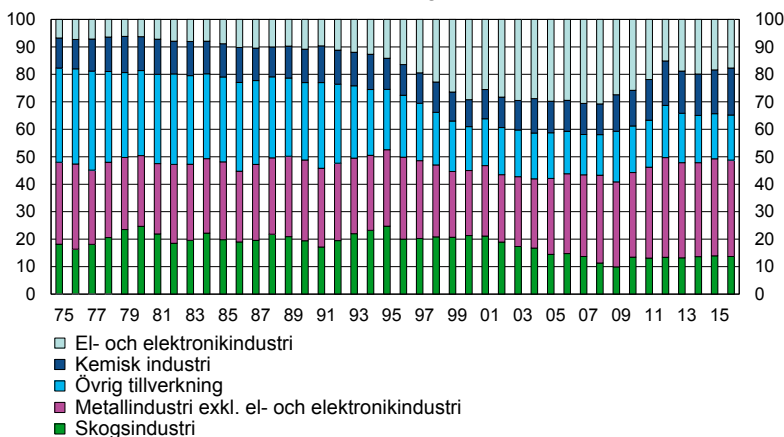

1.4.2 Förädling

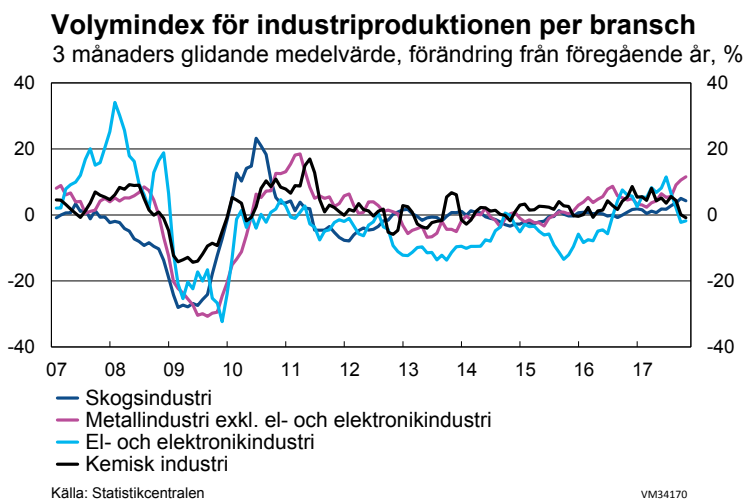
Positiva konjunkturutsikter för industrin den närmaste tiden

Konjunkturuppgången inom industrin är den starkaste på sju år. Under perioden januari–september ökade produktionen med fem procent. I början av året var tillväxten jämnstark inom alla huvudbranscher. Inom skogsindustrin ökade tillväxttakten i och med att produktionen inom den mekaniska skogsindustrin, produktionen av massa och produktionen av kartong ökade. Metallindustrin fick speciellt ordrar på transportmedel som garanterar produktionen för flera år framåt. Endast inom energiförsörjningen blev värdeökningen mindre än året innan.

Tillverkning branschernas andel av värdeökningen, %

Merparten av industriproduktionen är råvaror och investeringsvaror som går på export. Efterfrågan på dessa har förbättrats av tillväxten inom världsekonomin och världshandeln samt av det högre kapacitetsutnyttjandet som följt av den ekonomiska tillväxten. Dessutom har kostnadseffektiviteten mätt enligt arbetsenhetskostnaderna förbättrats i början av året. Industriföretagen har fått rikligt med nya ordrar – i början av året 14 procent mer än ett år tidigare. Skeppsbyggnadsindustrin har vunnit flest nya ordrar, men ordrarna har ökat även inom kemiindustrin och skogsindustrin. Produktionsförväntningarna för årsskiftet är alltså positiva.

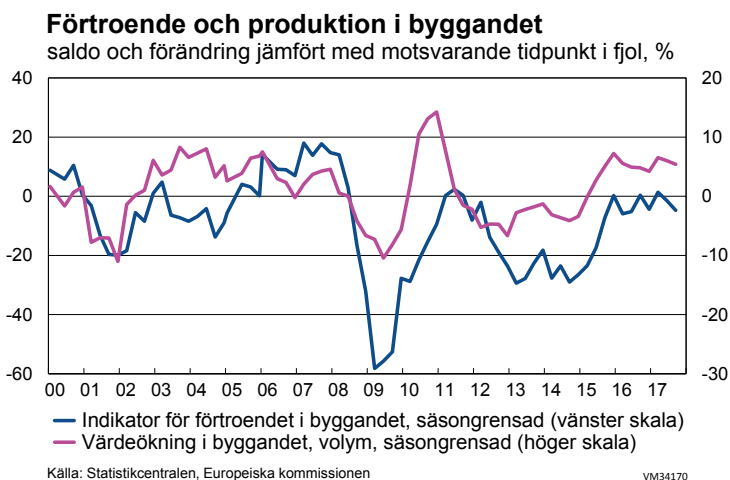

Enligt konjunkturförfrågningarna har kemi- och livsmedelsindustrin de bästa tillväxtförutsättningarna. Inom skogsindustrin ökar efterfrågan på massa, kartong och sågat virke produktionen. Kapacitetshöjningen i Äänekoski stöder dessutom tillväxten inom skogsindustrin från och med nästa år. I sin helhet ökar den industriella produktionen med 4,5 procent i år tack vare nya de nya ordrarna och den positiva utvecklingen i början av året.

De närmaste åren kommer exportefterfrågan att öka allteftersom tillväxten inom världshandeln tilltar, och importen väntas öka 2018 och 2019 särskilt på de marknader i Europa som är viktiga för de finländska företagen. Ökningarna av produktionskapaciteten och företagens ansträngningar att förbättra sina produkters konkurrenskraft stöder industriproduktionen under kommande år. Värdeökningen inom industrin tilltar och stabiliserar sig kring cirka tre procent 2018 och 2019. Trots tillväxten ser nivån på industriproduktionen 2019 alltjämt ut att bli en sjättedel lägre än toppåret 2007.

Tillväxten planar ut inom byggnadsbranschen

Produktionen inom byggnadsbranschen ökade i början av året med nästan sex procent, eftersom ett flertal stora byggprojekt pågick samtidigt. Tillväxten inom branschen främjas också av mångsidigheten i byggandet. Flyttningsrörelsen ökar efterfrågan på bostäder i tillväxtcentra och kommunerna investerar i hälsovårds- och undervisningslokaler. Företagen har dessutom startat projekt för att utvidga och ersätta kapacitet, vilket återspeglas i byggandet av affärs-, kontors- och jordbrukslokaler. Nybyggnationen är dock livligare i tillväxtcentra än utanför dem, det vill säga tillväxten är regionalt sett ojämnt fördelad. Behovet av ombyggnad är särskilt stort när det gäller bostads- och kontorshus.

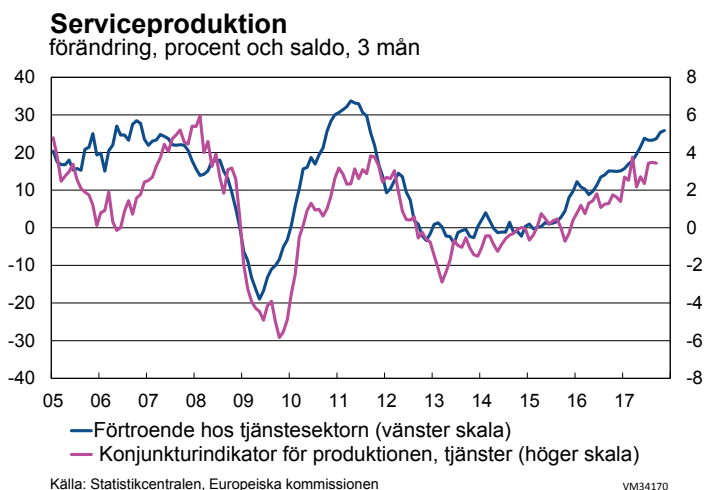
Produktionsförväntningarna inom bygghverksamheten är alltså tämligen positiva. Det råder en mångsidig efterfrågan på olika byggnadstyper och företagen upplever att orderstocken är starkare än normalt. Även antalet bostäder som inte blivit sålda har minskat till följd av den starka efterfrågan. Dessutom ökar statens trafikledsinvesteringar mark- och vattenbyggandet i år. Tillväxten begränsas emellertid i allt högre utsträckning av bristen på yrkesskicklig arbetskraft. Stödd av de pågående byggprojekten kommer produktionen inom byggnadsbranschen att växa med drygt fem procent i år, vilket är mer än i fjol.

Bygghverksamheten fortsätter livlig i tillväxtcentra även nästa och därpå följande år, men antalet nya påbörjade byggprojekt ökar inte längre i samma takt som på senare år och därmed kommer produktionsökningen att avta något. Åren 2018–2019 vilar tyngdpunkten på några stora byggprojekt och värdeökningen inom bygghverksamheten stärks med en årlig takt på ungefär två procent. Tack vare tillväxten håller produktionen 2017 på att överstiga den nivå som uppnåddes 2007.

1.4.3 Tjänster

Tjänsterna växer på bred bas

Tjänsteproduktionen har ökat oavbrutet i drygt två år. I början av året var värdeökningen inom tjänsterna drygt tre procent större än i fjol. Tjänsterna växte dessutom på bred bas, eftersom både den privata och den offentliga tjänsteproduktionen ökade under perioden januari–september. Snabbast växte finansierings- och försäkringsverksamheten samt tjänsterna för affärlivet. Även när det gäller konsumenttjänster har försäljningen ökat trots den anspråkslösa utvecklingen av köpkraften.

Konjunkturläget är stabilt för de privata tjänsterna. Försäljningen håller på att öka och väntas allmänt fortsätta sin ökning vid årsskiftet. Trots det är bristen på efterfrågan ett lika stort hinder för tillväxten inom servicebranscherna som tillgången på yrkesskicklig arbetskraft. Informations- och kommunikationstjänsterna har de bästa förutsättningarna för tillväxt. Även handeln, finansierings- och försäkringsverksamheten samt försäljningen av in kvarterings- och restaurangtjänster väntas fortsätta livlig. I år blir värdeökningen inom tjänsterna tre procent högre jämfört med fjolåret.

Den växande efterfrågan inom såväl industrin som andra branscher stöder tjänsteproduktionens tillväxtförutsättningar. Tjänster som främst riktar sig till konsumenter lider av den svaga utvecklingen hos köpkraften, men den internationella efterfrågan ökar tjänsteproduktionen som direkt eller indirekt kopplas till efterfrågan i utlandet. Åren 2018 och 2019 avtar tillväxten inom tjänsteproduktionen något jämfört med i år och fortsätter i snitt med en takt på ungefär 1,5 procent.

Tabell 9. Produktion per bransch

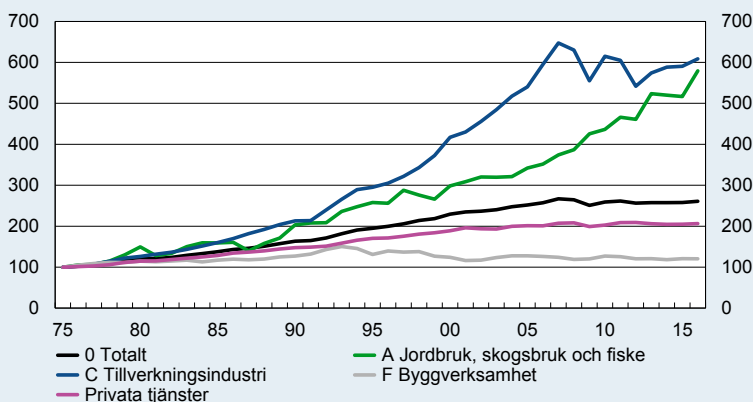
	2016 andel, % ¹⁾	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**	I medeltal 2016/2006
Industriproduktion	20,3	-0,2	-1,6	1,1	4,6	2,7	3,2	-1,9
Byggande	6,8	-3,6	3,7	4,9	5,3	2,2	1,6	0,1
Jord- och skogsbruk	2,7	-1,7	-1,4	4,2	2,7	3,6	3,8	2,4
Industriproduktion och byggande	27,1	-1,0	-0,3	2,0	4,8	2,5	2,8	-1,5
Tjänster	70,2	-0,4	0,2	1,3	3,0	2,1	1,5	0,7
Produktion till baspris	100,0	-0,6	0,0	1,6	3,5	2,3	1,9	0,0
Bruttonationalprodukt till marknadspris		-0,6	0,0	1,9	3,1	2,4	1,9	0,2
Arbets produktivitet inom samhällsekonomin		0,1	0,1	1,2	2,6	1,3	1,4	0,1

¹⁾ Andel av produktionen, löpande priser.

PRODUKTIVITETSMYSTERIET INOM BYGGNADSRANSCHEN

Arbetsproduktiviteten inom byggnadsbranschen i Finland har sedan 1980-talet ökat mindre än inom någon annan bransch inom den privata sektorn. Till och med tjänster inom branscher som traditionellt betraktats som lågproduktiva har förbättrat sin produktivitet mer än byggandet. I själva verket minskade produktiviteten inom byggandet på 1990-talet och på senare år har produktiviteten hållits samma nivå som på 1980-talet.

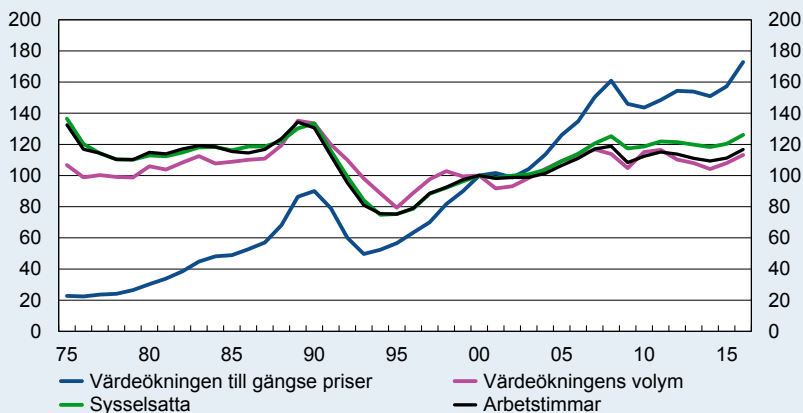
Arbets produktivitet per bransch
1975=100

Källa: Nationalräkenskaper, Statistikcentralen

Den svaga produktivitetstillväxningen inom byggandet är inte ett unikt finländskt fenomen. En liknande utveckling har noterats också i andra europeiska länder (med undantag av Belgien) och i Förenta staterna.

Byggandets värdeökning, sysselsättning och arbetstimmar 2000=100

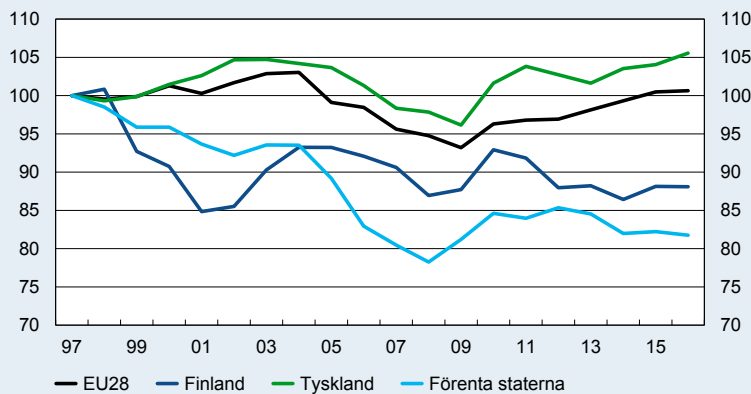

Källa: Nationalräkenskaper, Statistikcentralen

I Finland har produktiviteten inom byggandet minskat litet mer än i EU-länderna i snitt sedan 1990-talet. I Förenta staterna har produktiviteten inom byggandet minskat ännu mer än i Finland.

En orsak till byggandets svaga produktivitetstillväxning kan vara svårigheten att utvärdera kvaliteten. I Finland har värdeökningen inom byggandet till gängse priser varit relativt snabb. Den största delen av denna ökning har enligt nationalräkenskaperna kommit sig av att priserna stigit, medan volymen som mäter ändringen i kvalitet och kvantitet har ökat betydligt långsammare.

Arbetets produktivitet inom byggnadsbranschen värdeökningens volym per arbetstimme, 1997=100

Källa: Eurostat, BEA, BLS

Jämfört med andra branscher är skillnaden mellan värdeökningen till gängse priser och värdeökningens volym, det vill säga ändringen av värdeökningens implicita pris, särskilt stor inom byggnadsbranschen.

Genomsnittlig årsförändring i värdeökningen 1995–2016

	Gängse priser	Volym	Pris
Industri (C)	2,7 %	3,0 %	-0,3 %
Byggnade (F)	5,8 %	1,3 %	4,5 %
Privata tjänster	4,9 %	2,7 %	2,2 %

Värdeökningens implicita pris inom byggnadsbranschen har stigit med i snitt 4,5 procent om året sedan 1994, medan priserna har sjunkit med 0,3 procent om året inom industrin och stigit med 2,2 procent om året inom de privata tjänsterna.

Under samma tid har arbetstimmarna inom byggnadsbranschen ökat med i snitt 2,1 procent om året och de sysselsatta med 2,5 procent om året. Eftersom byggvolymen har ökat med endast 1,3 procent om året har produktiviteten inom byggandet alltså minskat med cirka en procent per år.

Om man hela tiden hade byggt lika många kvantitativa prestationer per arbetstimme (till exempel kubikmetrar i nya byggnader), borde också volymen ha ökat med 2,1 procent om året ifall kvaliteten hållits konstant. Försämringen av produktiviteten tyder på att man hela tiden bygger färre kvantitativa prestationer per arbetstimme eller att man inte har kunnat beakta byggverksamhetens förbättrade kvalitet fullt ut i volymuppskattningarna.

Det är svårt att tro att man ständigt skulle göra färre prestationer av samma kvalitet per arbetstimme. Däremot är det fullt möjligt att de allt striktare kvalitetskraven gör arbetsprestationen långsammare. Med andra ord behövs numera fler arbetstimmar än för 20 år sedan till att bygga eller sanera ett hus av samma storlek, eftersom kvalitetskraven har ökat. En förbättring av kvaliteten borde höja avkastningen och värdeökningens volym, och därmed också förbättra den uppmätta produktiviteten. Det verkar alltså vara skäl att utveckla uppskattningen av pris och mängd speciellt i samband med statistikföringen av värdeökningen inom byggnadsbranschen.

I byggverksamheten har man dessutom tills vidare tagit i bruk processliknande arbetssätt i relativt liten skala, trots att dessa har förbättrat produktiviteten avsevärt inom industrin. Det kan för sin del förklara varför företagen inom byggnadsbranschen i snitt är betydligt mindre än industriföretagen och att de är mer än dubbelt flera än industriföretagen. Ofta omorganiseras byggarbetsplatserna för varje enskilt projekt, vilket leder till att tidigare innovationer som förbättrat produktiviteten inte sprider sig tillräckligt effektivt. Byggnadsbranschen är också en kraftigt reglerad bransch jämfört med industrin. På grund av de ständiga ändringarna av bestämmelserna inom branschen har man inte investerat i innovativitet i motsvarande mån. Byggnadsbranschen är en viktig bransch med tanke på samhällsekonomin sysselsättning och inkomstbildning, så bestämmelserna borde utvecklas också med tanke på produktiviteten.

Byggnadsbranschen verkar inte i någon högre grad ha dragit nytta av exempelvis informationsteknik för att utveckla sina produktionsmetoder. Enligt statistiken har bidragen av forsknings- och utvecklingsinvesteringar till produktiviteten i byggandet varit i snitt noll under perioden 1995–2016, medan de förbättrade produktiviteten inom industrin med i snitt 0,8 procentenheter om året. Det är visserligen möjligt att också detta resultat blir vilseledande på grund av ovan nämnda problem med att bedöma ändringen kvalitet och kvantitet i statistikföringen.

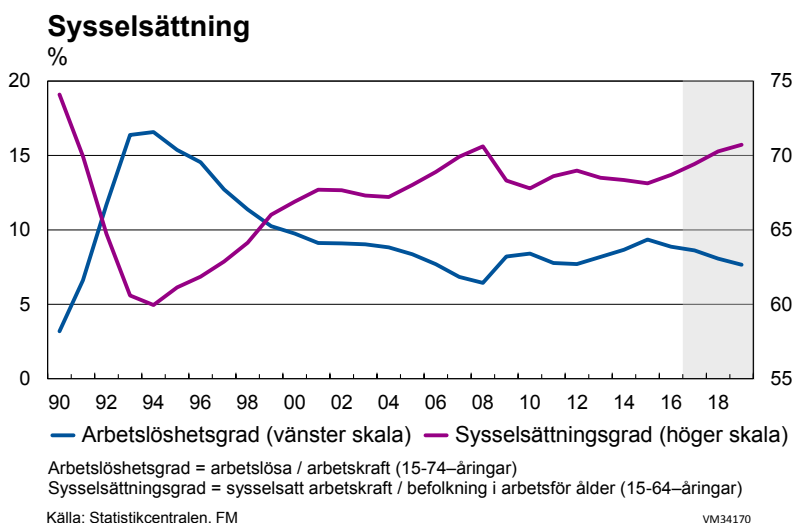
1.5 Arbetskraft

Sysselsättningen fortsätter öka 2018

En bredbasig och snabb förbättring av den ekonomiska aktiviteten har förbättrat sysselsättningsläget under 2017. Antalet sysselsatta ökade under perioden januari-oktober med 0,7 % jämfört med läget ett år tidigare. På grund av förlängningen av arbetstiden som ingår i konkurrenskraftsavtalet har antalet arbetstimmar däremot inte ökat desto mera.

Antalet lediga arbetsplatser har tydligt ökat under 2017: enligt Statistikcentralen fanns det under årets tredje kvartal 12 % fler arbetsplatser än året innan. Den fortsatt starka ekonomiska tillväxten och ökningen i efterfrågan på arbetskraft gör att antalet sysselsatta 2017 blir 0,7 % högre än i fjol och sysselsättningsgraden stiger till 69,4 %.

Enligt Statistikcentralens arbetskraftsfrågan minskade arbetslösheten mycket långsamt 2017 och i oktober hölls sysselsättningsgraden på 8,5 %. Att arbetslöshetsgraden sjunker långsamt beror åtminstone delvis på att dolda arbetslösa och andra personer utanför den egentliga arbetskraften aktiverat sig och sökt jobb, vilket är vanligt när konjunkturläget förbättras. Arbetslöshetsgraden 2017 förutspås bli 8,6 %.

Det finns mycket goda förutsättningar för att sysselsättningen fortsätter öka under 2018 och 2019. Antalet lediga arbetsplatser ligger enligt såväl ANM:s arbetsförmedlingsstatistik som Statistikcentralens statistik för lediga arbetsplatser på en mycket hög nivå. Enligt Europeiska kommissionens förtroendeindikatorer var företagens sysselsättningsförväntningar i november de högsta de varit efter 2011. Allteftersom bruttonationalprodukten fortsätter växa i relativt snabb takt upprätthålls efterfrågan på arbetskraft under prognosperioden. Under 2018 ökar sysselsättningens tillväxt till 1,0 % och sysselsättningen ökar med 0,6 % ännu under 2019. Därmed stiger sysselsättningsgraden till 70,7 % 2019.

Att personer utanför arbetskraften aktiverar sig och söker jobb torde göra att arbetslöshetsgraden minskar långsamt ännu 2018, men inte i lika stor utsträckning som i år. På motsvarande sätt kan det stora antalet undersysselsatta fördröja såväl ökningen av sysselsättningsgraden som minskningen av arbetslöshetsgraden, om en del av efterfrågan på arbete kanaliseras till dem i stället för att öka antalet nya sysselsatta. Arbetslösheten hålls sålunda tämligen hög under hela prognosperioden trots den kraftigare ekonomiska tillväxten. Arbetslöshetsgraden sjunker till 8,1 % 2018 och ytterligare till 7,7 % 2019.

Enligt ANM:s arbetsförmedlingsstatistik sjönk antalet arbetslösa och långtidsarbetslösa snabbt i alla åldersgrupper 2017. En del av denna minskning beror emellertid enbart på att registeruppgifter korrigerats. Enligt ANM har det bedömts att de intervjuer med arbetslösa som genomförs var tredje månad har uppdaterat arbetslöshetsciffrorna i arbetsförmedlingsstatistiken med så många som 20 000–30 000 personer. I och med den starka ekonomiska tillväxten väntas antalet långtidsarbetslösa och strukturellt arbetslösa fortsätta att sjunka de närmaste åren, om än långsammare än 2017.

Utbudet på arbetskraft är ingen betydande begränsande faktor för sysselsättningens tillväxt under prognosperioden, eftersom det totala antalet arbetslösa och dolda arbetslösa fortfarande är stort. I vissa yrkesgrupper kan man dock redan skönja brist på arbetskraft. Enligt Finlands näringslivs konjunkturbarometer och ANM:s yrkesbarometer råder det i synnerhet brist på yrkesutbildade personer inom byggbranschen och branschen för fastighetstjänster samt experter på social- och hälsotjänster.

Tabell 10. Arbetskraftsbalans

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	1000 personer i medeltal per år					
Befolkning i arbetsför ålder (15-74 åringar)	4 096	4 102	4 109	4 115	4 127	4 138
förändring	9	6	7	6	12	11
Befolkning i arbetsför ålder (15-64 åringar)	3 491	3 476	3 463	3 451	3 441	3 436
förändring	-17	-15	-13	-12	-10	-5
Sysselsättning (15-74 åringar)	2 447	2 437	2 448	2 466	2 490	2 506
därav 15-64 åringar	2 386	2 368	2 379	2 396	2 418	2 430
Arbetslösa (15-74 åringar)	232	252	237	233	219	208
	procent					
Sysselsättningsgrad (15-64 åringar)	68,3	68,1	68,7	69,4	70,3	70,7
Arbetslöshetsgrad (15-74 åringar)	8,7	9,4	8,8	8,6	8,1	7,7
	1000 personer under ett år					
Immigration, netto	18	12	16	17	17	17

1.6 Inkomster, kostnader och priser

1.6.1 Löner

I år utvecklades inkomstnivån i huvudsak enligt konkurrenskraftsavtalet mellan arbetsmarknadsparterna. De avtalsenliga lönerna höjdes inte och i den offentliga sektorn gjordes nedskärningar i semesterpenningarna med 30 %. Dessa faktorer beräknas tillsammans sänka de avtalsenliga lönerna med 0,3 % i snitt. Andra faktorer än de avtalsenliga lönerna antas höja inkomsterna med 0,5 %. Därmed antas de nominella inkomsterna öka med 0,2 % 2017.

Om man ser till hela ekonomin var lönesummans ökning 2017 klart snabbare än vad man skulle kunna anta utifrån inkomstnivån och sysselsättningens utveckling. Det beror främst på att sysselsättningen bland löntagare har förbättrats klart snabbare än sysselsättningen bland företagare. Dessutom koncentreras nedskärningarna av semesterpenningarna på olika sätt i statistiken, vilket har försvårat jämförelsen av lönestatistik. Hela ekonomins lönesumma förutspås öka med 2,3 % 2017.

Förhandlingar om löneförhöjningarna 2018 och 2019 förs branschvis. Enligt det förhandlingsresultat som Teknologiindustrin och Industrifacket nådde den 30 oktober 2017 kan det ingås lokala avtal om löner. Om man inte lyckas ingå ett avtal om en lokal löneuppgörelse, höjs avtalslönerna från den 1 januari 2018 med en allmän förhöjning på 1,1 % och med en företagsspecifik pott på 0,5 % samt från den 1 januari 2019 med en allmän förhöjning på 0,9 % och en företagsspecifik pott på 0,7 %.

I prognosen har antagits att löneuppgörelserna inom övriga branscher i huvudsak kommer att följa den nivå som industrin stakat ut. Löneglidningarna har förutspått förbli mindre än genomsnittet på grund av lokala avtal och företagsspecifika potter.

Inkomstnivån stiger med 2,0 % 2018 och 2019. Denna höjning av inkomstnivån är alltså jämt långsammare än genomsnittstakten under 2000-talet, vilket är i samklang med den höga arbetslösheten. Antalet sysselsatta förutspås stiga med 3,0 % 2018 och med 2,6 % 2019.

Tabell 11. Disponibel inkomst

	2016 andel, %	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**	I medeltal 2016/2006
		procentuell förändring						
Löntagares kompensationer	58,8	0,3	1,0	1,7	0,8	2,2	2,3	2,4
Löner och arvoden	47,6	0,4	1,0	1,5	2,3	3,0	2,6	2,5
Arbetsgivares socialskyddsavgifter	11,2	-0,2	1,3	2,5	-5,6	-1,4	1,0	2,1
Förmögenhets- och företagarinkomster, net	25,2	6,4	6,3	6,5	14,1	8,8	7,1	0,8
Skatter på produktion och import minus subventioner	16,0	1,0	0,2	5,7	1,9	2,0	2,5	3,3
Nationalinkomst	100,0	1,8	2,1	3,5	4,3	4,0	3,7	2,1
Disponibel inkomst		1,8	2,2	3,6	4,4	4,1	3,8	2,1
Bruttonationalinkomst, md euro		207,3	211,2	217,8	227,3	236,4	245,2	

Tabell 12. Index för löntagarnas förtjänstnivå och arbetskostnaderna per producerad enhet

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**	I medeltal 2016/2006
	procentuell förändring						
Avtalslöneindex	0,7	0,6	0,6	-0,3	1,6	1,6	2,1
Löneglidning m.m.	0,7	0,8	0,5	0,5	0,4	0,4	0,6
Förtjänstnivåindex	1,4	1,4	1,1	0,2	2,0	2,0	2,7
Real förtjänstnivå ¹⁾	0,4	1,6	0,5	-0,6	0,6	0,5	1,1
Medelinkomst ²⁾	1,2	1,4	0,7	1,5	2,1	2,1	2,2
Enhetsarbetskostnad i hela samhällsekonomin ³⁾	0,9	1,1	0,1	-2,6	0,0	0,4	2,3

¹⁾ Förtjänstnivåindex dividerat med konsumentprisindex.

²⁾ Hela samhällsekonomin lönesumma dividerad med löntagarnas arbetstimmar.
Siffrorna påverkas av strukturförändringar i samhällsekonomin.

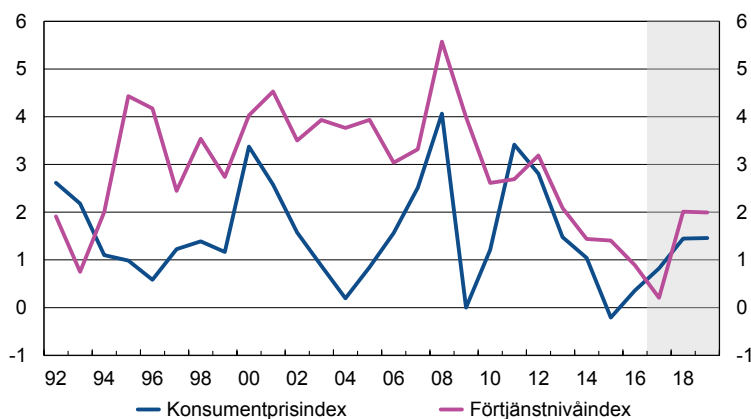
³⁾ Löntagarsättningarna dividerade med volymen av bruttofördlingsvärdet till baspris.

1.6.2 Konsumentpriser

Mätt enligt det nationella konsumentprisindexet steg konsumentpriserna med 0,7 % under det tredje kvartalet år 2017, jämfört med motsvarande tidpunkt ifjol. Konsumentpriserna steg snabbare i slutet av år 2016 och början av 2017, men denna utveckling började igen avta under det andra och tredje kvartalet år 2017. Energi- priserna har en betydande inverkan på inflationen eftersom priset på råolja har stigit tydligt jämfört med dess lägsta nivå. Under det tredje kvartalet år 2017 steg priserna på tjänster med 1,4 % jämfört med ett år tidigare och för förädlade livsmedel var motsvarande siffra 0,4 %. Priserna på färsk livsmedel låg under det tredje kvartalet år 2017 på samma nivå som ett år tidigare. Samtidigt sjönk priserna på varor under det tredje kvartalet år 2017 med 1,0 % sedan ett år tillbaka.

Konsumentpris- och förtjänstnivåindex

förändring från föregående år, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

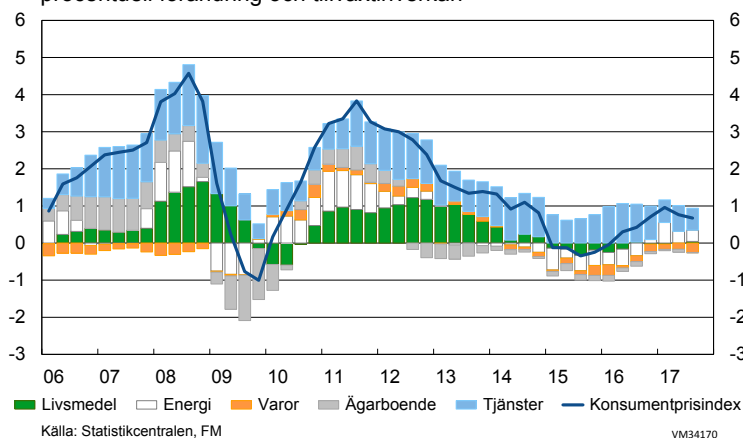
Prognosen för 2017 års inflation är 0,8 % mätt enligt det nationella konsumentprisindexet. Inflationen år 2017 trappas i synnerhet upp av att priset på råolja stigit betydligt sedan året innan. År 2017 förutspås det genomsnittliga fatpriset vara cirka 8 euro högre än det faktiska medelpriset år 2016, som var 40 euro per fat. De upprepade effekterna av det stigande oljepriset påskyndar också prisstegringen mer allmänt. Effekterna av energipriserna på inflationen förutspås fortsättningsvis vara betydande, om än något mer återhållsamma än tidigare år, även åren 2018–2019.

År 2017 antas priserna på tjänster stiga med cirka 1,5 %, det vill säga klart långsammare än 2016. Priserna påverkas bland annat av den löneuppgörelse som överenskommits år 2017 och av den långsammare ökningen i hyresnivån. Under 2017 har en tilltagande tjänsteinflation iakttagits i synnerhet vad gäller restaurang- kafé- och andra måltidstjänster. Åren 2018–2019 stiger tjänstepriserna med ungefär två procent per år. Detta påverkas bland annat av de löneuppgörelser som ingicks hösten 2017.

När det gäller livsmedel har prisutvecklingen varit måttfull år 2017 bland annat till följd av den slopade sötsaksskatten och den försiktiga utvecklingen av råvarupriserna inom livsmedelsindustrin. Priserna på varor påverkas bland annat av importpriserna, som år 2017 börjat stiga efter en längre period av nedgång. Varupriserna antas dock sjunka år 2017, för fjärde året i rad. Förändringarna i den indirekta beskattningen påverkar år 2018 inflationen med uppskattningsvis 0,3–0,4 procentenheter. Inflationen påskyndas i synnerhet av höjningarna av tobaks- och alkoholskatterna.

Konsumentprisindex

procentuell förändring och tillväxtinverkan

Mätt enligt det nationella konsumentprisindexet förväntas inflationen stiga till 1,4 % år 2018 under förutsättning att den ekonomiska tillväxten fortsätter. Motsvarande siffra för 2019 är 1,5 %. Under de kommande åren stiger priserna på bred front i olika nyttighetsgrupper, men de stigande priserna på tjänster kommer även i fortsättningen att ha den största effekten på den totala inflationen. Under prognosperioden förväntas inflationen också påskyndas av det måttfullt stigande oljepriset, den allt starkare amerikanska dollarn och räntenivån, som uppvisar en låg men stigande nivå.

Mätt enligt det harmoniserade konsumentprisindexet var inflationen i euroområdet i snitt 1,4 % under årets tredje kvartal. Om man bortser från det stigande energipriset och dess indirekta konsekvenser, har inflationen varit måttfull. Det faktum att den ekonomiska tillväxten stegvis stärkts i euroområdet har således inte ännu höjt inflationen eftersom till exempel den höga arbetslösheten har hållit löneförhöjningarna på en måttlig nivå. Enligt prognoser av experterna vid Europeiska centralbanken är inflationen i euroområdet 1,5 % år 2017, 1,4 % år 2018 och 1,5 % år 2019. För Finlands del är de jämförbara tillväxtsiffrorna enligt det harmoniserade konsumentprisindexet i finansministeriets prognos 0,9 % år 2017, 1,4 % år 2018 och 1,5 % år 2019.

2 Offentlig ekonomi

2.1 Samtliga offentliga samfund

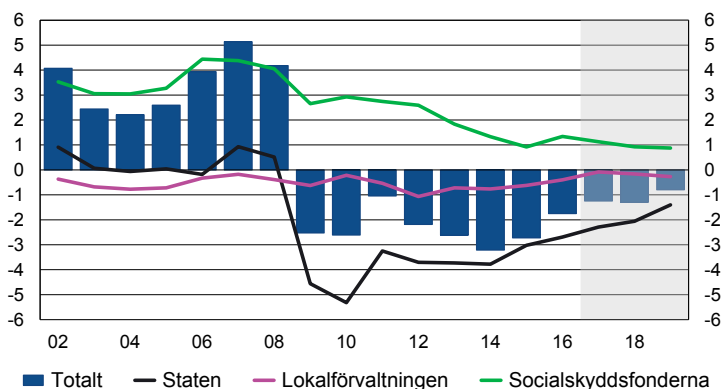
De offentliga samfundens underskott har minskat sedan mitten av årtiondet. Först förbättrades underskottet huvudsakligen tack vare anpassningsåtgärder och senare även tack vare att den ekonomiska tillväxten kom igång. Utvecklingen kommer att fortsätta i samma riktning under de närmaste åren, men minskningen av underskottet sker i mycket långsam takt. Den offentliga ekonomin uppvisar fortfarande i slutet av årtiondet ett underskott.

Enbart ett gynnsamt konjunkturläge löser emellertid inte de strukturella problemen i den offentliga ekonomin. Under 2010-talet har i synnerhet pensionsutgifterna börjat öka på grund av förändringen i befolkningens åldersstruktur och det faktum att de stora åldersklasserna gått i pension. De ökade pensionsutgifterna minskar arbetspensionsanstalternas överskott. Under nästa årtionde kommer det största tillväxttrycket att riktas till utgifter för vård och omsorg.

Den offentliga skulden i relation till BNP började minska år 2016. Skuldkvoten torde minska till knappa 60 procent år 2019. Nominellt ökar dock skulden fortfarande och kommer i slutet av årtiondet att uppgå till knappa 144 miljarder euro. Därmed kommer skuldnivån att vara hög vid ingången av 2020-talet, och därför har den offentliga ekonomin mindre svängrum än tidigare i händelse av en ny recession.

Skatteuttaget kommer under de närmaste åren att minska tydligt. Skatteuttaget minskas bland annat av konkurrenskraftsavtalet och skattelättnaderna i anslutning till det. Även utgiftsgraden minskar tydligt. Till följd av den stränga utgiftsdisciplinen i statsbudgeten ökar utgifterna långsamt och arbetslöshetsutgifterna minskar då sysselsättningsläget förbättras.

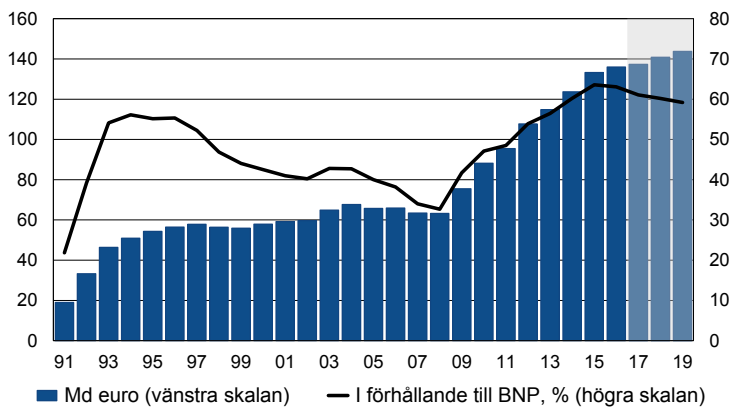
Offentliga sektorns finansiella sparande i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

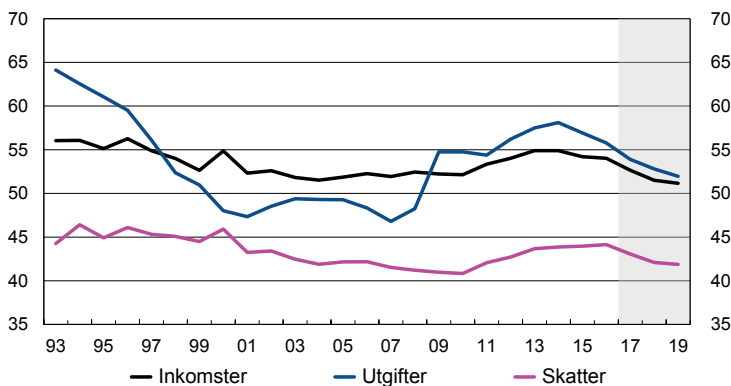
De offentliga samfundens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 13. Offentliga samfund ¹

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	md euro					
Direkta skatter	33,8	34,8	35,6	37,1	37,7	39,3
Skatter på produktion och import	29,6	29,7	31,1	31,3	32,1	32,8
Socialförsäkringsavgifter	26,3	27,0	28,0	27,5	28,0	28,9
Skatter och socialskyddsavgifter totalt ²	90,1	92,2	95,2	96,9	98,5	101,7
Övriga inkomster ³	23,2	22,1	21,8	22,5	22,7	23,3
erhållna räntor	2,1	2,1	1,9	1,9	2,0	2,1
Inkomster totalt	112,8	113,6	116,5	118,4	120,5	124,3
Konsumtionsutgifter	50,7	51,1	51,7	51,5	52,7	54,0
Subventioner	2,7	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7
Socialförmåner och -bidrag	40,3	41,6	42,3	43,1	44,2	45,3
Övriga transfereringar	6,1	5,8	5,6	5,5	5,4	5,5
Subventioner och transfereringar totalt	49,0	50,2	50,6	51,3	52,4	53,5
Kapitalavgifter ⁴	9,3	9,0	9,0	9,6	9,9	10,2
Övriga utgifter	10,4	9,0	8,8	8,8	8,6	8,6
erhållna räntor	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1
Utgifter totalt	119,4	119,3	120,2	121,2	123,6	126,2
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-6,6	-5,7	-3,8	-2,8	-3,0	-1,9
Statsförvaltningen	-7,8	-6,3	-5,8	-5,2	-4,8	-3,4
Lokalförvaltningen	-1,6	-1,3	-0,9	-0,2	-0,4	-0,7
Arbetspensionsanstalterna	3,4	2,7	2,4	2,0	1,9	1,6
Övriga socialskyddsfonder	-0,7	-0,8	0,5	0,6	0,3	0,5
Primärt överskott ⁵	-6,2	-5,3	-3,3	-2,4	-2,9	-2,0

¹ Enligt nationalräkenskaperna

² Innehåller kapitalskatter

³ Inkl. kapitaltransfereringar och förlitning av kapital

⁴ Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

⁵ Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

Tabell 14. Parametrar för den offentliga ekonomin

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	i förhållande till BNP, %					
Skatter och socialskyddsavgifter	43,9	44,0	44,1	43,1	42,1	41,9
Den offentliga sektorns utgifter ¹	58,1	56,9	55,8	53,9	52,8	52,0
Den offentliga sektorns nettoutlåning	-3,2	-2,7	-1,7	-1,2	-1,3	-0,8
Statsförvaltningen	-3,8	-3,0	-2,7	-2,3	-2,1	-1,4
Lokalförvaltningen	-0,8	-0,6	-0,4	-0,1	-0,2	-0,3
Arbetspensionsanstalterna	1,7	1,3	1,1	0,9	0,8	0,7
Övriga socialskyddsfonder	-0,3	-0,4	0,2	0,3	0,1	0,2
Primärt överskott ²	-3,0	-2,5	-1,5	-1,1	-1,2	-0,8
Den offentliga sektorns skuld	60,2	63,6	63,1	61,1	60,2	59,2
Statsskulden	46,3	47,6	47,5	47,1	46,7	46,0
Sysselsättning inom den offentliga sektorn, 1000 personer	626	619	614	610	609	605
Staten	139	133	131	130	128	127
Lokalförvaltningen	477	475	473	469	470	468
Socialskyddsfonderna	11	11	11	11	11	11

¹ EU harmonisering.

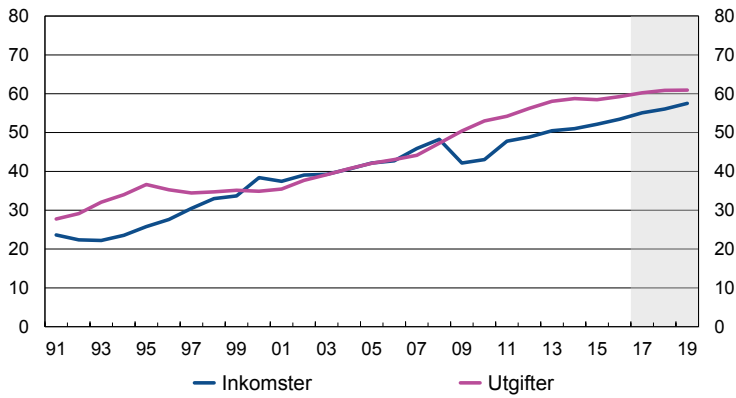
² Nettoutlåning utan nettoräntor.

2.2 Statsförvaltningen

Underskottet i statsfinanserna fortsätter att krympa under prognosperioden. Ett bra konjunkturläge stöder en ökning av skatteinkomsterna, men samtidigt dämpar de diskretionära skattelättnaderna en gynnsam ökning av skatteinkomsterna under 2017 och 2018. Vad gäller 2017 ökar skatteintäkterna till följd av en exceptionellt stor faktor av engångsnatur. Enligt nationalräkenskaperna kommer underskottet i statsfinanserna att vara synnerligen stort ännu 2019. Statens nominella skuld ökar fortfarande, om än i långsammare takt. Skulden i relation till BNP minskar i rask takt.

Under prognosperioden minskar statens utgifter till följd av regeringsprogrammets anpassningsåtgärder, förlängningen av den årliga arbetstiden i enlighet med konkurrenskraftsavtalet och tillfälliga nedskärningar av semesterpenningarna samt minskningen av kostnaderna i anslutning till asylsökande. Även statens ränteutgifter hålls fortsättningsvis på en exceptionellt låg nivå. Under prognosperioden kommer statens utgifter samtidigt att öka i synnerhet till följd av regeringens spetsprojekt, bastrafikledshållningen, utvecklingen av landskapens ICT-system samt försvarsmaktens anskaffningar.

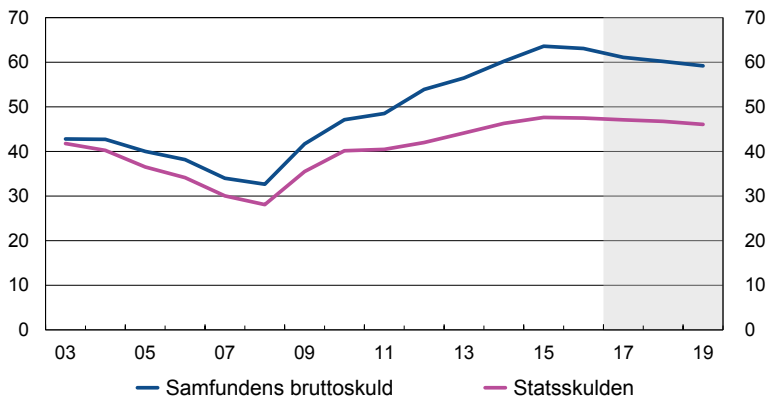
Statens inkomster och utgifter md euro

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens skuld i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 15. Statsförvaltning¹

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	md euro					
Direkta skatter	12,6	13,0	13,7	14,5	14,8	15,5
Skatter på produktion och import	29,6	29,7	31,1	31,3	32,1	32,8
Skatter totalt ²	42,7	43,3	45,3	46,7	47,6	49,0
Övriga inkomster ³	8,8	9,2	8,6	8,9	9,0	9,2
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Inkomster totalt	51,5	52,5	53,9	55,6	56,6	58,2
Konsumtionsutgifter	13,7	13,7	14,1	14,0	14,3	14,6
Subventioner och övriga transfereringar	38,2	38,2	38,8	39,8	40,1	39,9
till övriga offentliga samfund	26,2	26,2	27,1	28,1	28,4	28,1
Ränteutgifter	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0	2,0
Kapitalavgifter ⁴	4,9	4,7	4,7	4,9	5,0	5,2
Utgifter totalt	59,2	58,9	59,7	60,7	61,5	61,6
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-7,8	-6,3	-5,8	-5,2	-4,8	-3,4
Primärt överskott ⁵	-5,7	-4,4	-3,9	-3,4	-3,2	-1,8

¹ Enligt nationalräkenskaperna

² Kapitalskatter inkl.

³ Inkl. mottagna kapitaltransfereringar (kapitalskatter exkl.) och förlitning av fast kapital

⁴ Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

⁵ Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.3 Lokalförvaltning

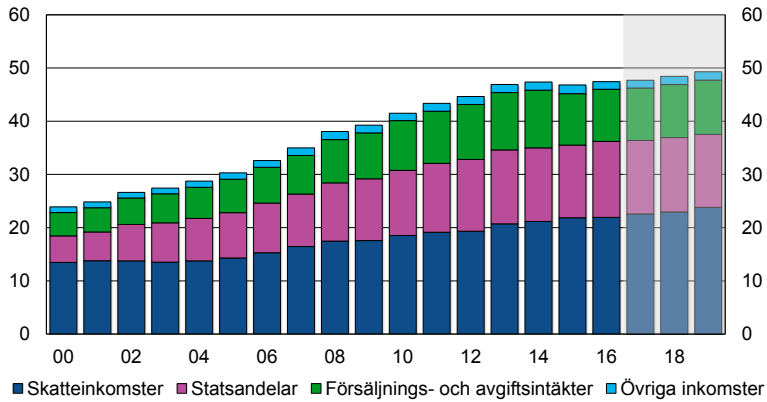
Lokalförvaltningens saldo fortsätter att stärkas 2017. Lokalförvaltningens konsumtionsutgifter har minskat till följd av åtgärderna enligt konkurrenskraftsavtalet, kommunarbetsgivarnas sänkning av pensionsavgifterna samt av regeringen fastställda anpassningsåtgärder. Dessutom har kommunerna och samkommunerna fortsatt att effektivisera sin verksamhet och anpassa sin ekonomi för att hejda kostnadsökningen. De ökade skatteinkomsterna förbättrar lokalförvaltningens inkomster. I synnerhet intäkterna från samfundsskatten ser ut att bli exceptionellt bra 2017.

Lokalförvaltningens underskott ökar en aning under 2018 och 2019 eftersom konsumtions- och investeringsutgifterna ökar mer än inkomsterna. Konsumtionsutgifterna ökar på grund av bland annat ökade kostnader för vård och omsorg till följd av att befolkningen åldras, att inkomstnivån inom kommunsektorn stiger och avgifterna för småbarnspedagogik sänks från början av 2018. Dessutom är lokalförvaltningens investeringsbehov och underhållsskuld fortsatt omfattande. Det livliga byggandet av sjukhus fortsätter eftersom det har beviljats en betydande mängd undantagstillstånd för kommunernas och samkommunernas stora investeringar. Lokalförvaltningens skuld fortsätter långsamt att öka under prognosåren.

Vad gäller kommunernas och samkommunernas egna anpassningsåtgärder har fokus under de senaste åren legat på åtgärder för att hejda utgiftsökningen. Höjningarna av kommunalskatten har varit mycket måttliga. År 2018 till och med minskar den genomsnittliga kommunalskatteprocenten med 0,04 procentenheter till 19,86 procent. Sänkningen beror i hög grad på att Helsingfors sänker sin skatt. Dessutom hålls intäkterna från fastighetsskatterna på en lägre nivå än vad som tidigare uppskattats eftersom regeringen återtog de planerade höjningarna av de nedre gränserna för fastighetsskatten. Bakom den exceptionellt kraftiga ökningen av samfundsskatten 2017 ligger engångsfaktorer vars effekt inte sträcker sig till kommande år. Därför minskar intäkterna från samfundsskatten 2018.

Lokalförvaltningens inkomster

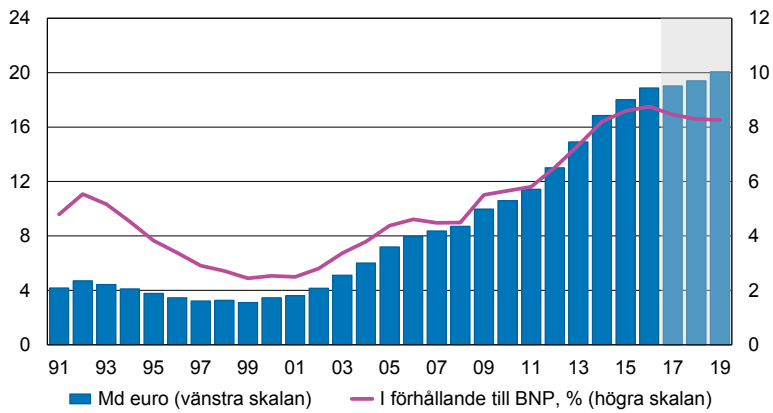
md euro

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Lokalförvaltningens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 16. Lokalförvaltning¹

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	md euro					
Skatter och socialskyddsavgifter totalt	21,2	21,9	22,0	22,6	23,0	23,8
därav kommunalskatt	18,2	18,6	18,7	18,9	19,2	19,9
samfundsskatt	1,4	1,7	1,5	1,9	1,9	2,0
fastighetsskatt	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9
Övriga inkomster ²	18,5	18,5	19,0	18,6	18,9	18,8
därav erhållna räntor	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
erhållna transferingar från statsförvaltningen	13,8	13,7	14,3	13,8	14,0	13,7
Inkomster totalt	39,6	40,3	40,9	41,2	41,9	42,6
Konsumtionsutgifter	33,4	33,8	34,0	33,9	34,7	35,5
därav löntagarutgifter	21,7	21,7	21,5	20,8	21,0	21,4
Transfereringar	3,1	3,2	3,3	2,6	2,6	2,6
därav socialförmåner och -bidrag	1,3	1,3	1,4	0,8	0,7	0,7
subventioner och övriga transfereringar	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kapitalavgifter ³	4,7	4,6	4,5	4,9	5,0	5,2
Utgifter totalt	41,2	41,6	41,8	41,3	42,3	43,3
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-1,6	-1,3	-0,9	-0,2	-0,4	-0,7
Primärt överskott ⁴	-1,7	-1,4	-1,0	-0,3	-0,5	-0,8

¹ Enligt nationalräkenskaper

² Inkl. mottagna kapitaltransfereringar och försлитning av fast kapital

³ Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

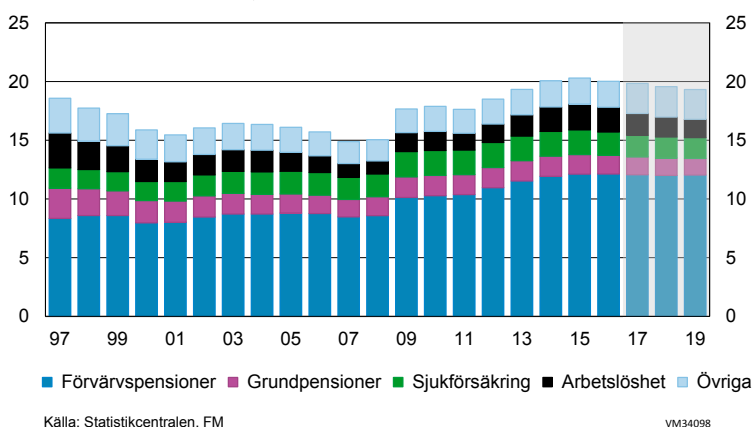
⁴ Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.4 Socialskyddsfonder

År 2016 minskade arbetspensionsanstalternas överskott till 1,1 % i relation till BNP, medan överskottet under 2000-talets första decennium var i genomsnitt drygt 3 %. Den gradvisa försämringen av arbetspensionsanstalternas överskott fortsätter under prognosperioden och resulterar i ett överskott på drygt 0,5 % i relation till BNP år 2019. Det minskade överskottet beror på att arbetspensionsutgifterna fortsätter öka i rask takt och de ökande inkomsterna från pensionsavgifter och förmögenhet inte räcker för att neutralisera det. De ökande arbetspensionsutgifterna förklaras av att antalet pensionärer ökar samt att den genomsnittliga pensionsnivån stiger. Vad gäller arbetspensionsanstalternas förmögenhetsinkomster vänder utvecklingen under prognosperioden och inkomsterna kommer att börja öka måttligt, men de förblir låga på grund av den låga räntenivån. Dessutom växer pensionsavgiftsinkomsterna något snabbare då ökningen av lönesumman tilltar. Avgiftsinkomsterna ökar också tack vare den höjning av den privata sektorns arbetspensionsavgift på 0,4 procentenheter som gjordes i början av 2017. Avgiften fryses enligt överenskommelse på nuvarande 24,4 % nivå även för 2018–2019.

De övriga socialskyddsfonderna består i huvudsak av Folkpensionsanstalten, som ansvarar för grundskyddet, samt Arbetslöshetsförsäkringsfonden, som ansvarar för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. Efter ett par år med underskott vände de övriga socialskyddsfondernas ekonomi och uppvisade ett överskott på 0,2 % i relation till BNP år 2016. Höjningen av arbetslöshetsförsäkringsavgiften med 1 procentenhet i början av 2016 samt den avstannade ökningen av utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa bidrog till vändningen. De övriga socialskyddsfondernas överskott väntas öka något 2017, när sysselsättningsläget förbättras och minskar arbetslöshetsutgifterna. År 2018 krymper överskottet när både arbetslöshetsförsäkringsavgiften och sjukförsäkringsavgiften sänks. År 2019 börjar överskottet igen att öka då arbetslösheten fortsätter minska. Regeringens sparbeslut hejdar ökningen av de övriga socialskyddsfondernas utgifter under prognosperioden, men statens inkomstöverföringar till de övriga socialskyddsfonderna minskar i nästan motsvarande grad. I ljuset av prognosen kan Arbetslöshetsförsäkringsfonden betala sin skuld och börja samla medel till sin konjunkturbuffert med tanke på framtida arbetslöshetsutgifter.

Sociala förmåner, bidrag och sjukvårdsersättningar i förhållande till BNP, %

Tabell 17. Socialskyddsfonder ¹

	2014	2015	2016	2017**	2018**	2019**
	md euro					
Avkastning på placeringstillgångar	3,5	3,4	3,5	3,5	3,8	4,0
Socialskyddsavgifter	26,3	26,9	27,9	27,5	27,9	28,9
arbetsgivarnas avgifter	17,9	18,2	18,8	17,7	17,5	17,7
försäkrades avgifter	8,4	8,7	9,2	9,8	10,4	11,2
Transfereringar från övriga offentliga samfund	13,9	14,3	14,6	15,9	16,0	15,8
Övriga inkomster	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Inkomster totalt	44,2	45,2	46,5	47,5	48,2	49,3
Konsumtionsutgifter	3,6	3,7	3,6	3,6	3,7	3,8
Socialförmåner och -bidrag	34,7	35,9	36,6	38,0	39,0	39,9
Övriga utgifter	3,2	3,7	3,4	3,3	3,4	3,4
Utgifter totalt	41,5	43,3	43,6	44,9	46,1	47,2
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	2,7	1,9	2,9	2,5	2,2	2,1
Arbetspensionsanstalterna	3,4	2,7	2,4	2,0	1,9	1,6
Övriga socialskyddsfonder	-0,7	-0,8	0,5	0,6	0,3	0,5
Primärt överskott ²	1,2	0,5	1,6	1,3	0,8	0,7

¹ Enligt nationalräkenskaperna

² Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
Telefax 09 160 33123
www.finansministeriet.fi

ISSN 1459-3394 (tryckt)
ISBN 978-952-251-919-1 (tryckt)
ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-251-920-7 (pdf)

December 2017